DEMOKRATİK
KATILIM
Aylık Dergi ● Mart 1990 ● Yıl: 3 ● Sayı: 1 ● KDV dahil 2.000.- TL.

MERHABA

Soruluyor. Yanıtlayalım: Katılım'ın neden bunca zamandır çıkmadığı, Kayserili fıkrasına benzetilebilir:

– Hanım bu çocuğun adam olacağı yok bari okutalım, dediği gibi Katılımcılar da bana bakıp bakıp:

– "Bundan olsa olsa başkan olur başka birşey olmaz", demelerinden üç ay kadar önce Katılım Grubu, Öğrenci Derneğinin yönetimine ağırlıklı olarak gelmiş ve Derneğin tüm işlerini yüklenmiş, bu nedenle de dergi çıkarmak için yeterli zamanı kalmamıştı.

Burada hemen yazalım. Bazen sanıldığı gibi Katılım, Derneğin Dergisi değil, dernek içindeki marksistinden demokratına, çevrecisinden feministine kadar farklı dünya görüşlerine sahip öğrencilerin oluşturduğu bir Grubun, yani *Demokratik Katılım Grubunun*, kendi içinden ve dışından insanlarla birlikte çıkardığı sendikal bir üniversite dergisidir.

Grubun kaynak kullanımında daha rasyonel davrandığı bu yeni dönemde ise, hem dernek hem de dergi için Katılımcı ayrılabildi ve başkanlığı bıraktıktan sonra, arkadaşlar bana: "Netekim" başlıklı bir sayfan olmalı", dediler.

Daha bu yaşta emekli bir paşaya benzetilmek varsa da yeni bir dergiyle ODTÜ'nün karşısına çıkmak güzel.

Okumalı günler dilerim.

MURAT DENİZ

BU SAYIDA

Ulaşım Çıkmazı 1
"Demokratik Katılım" ve Günümüzün Politik Düzlemi 4
Üniversite Bileşenlerinin Görüş Birliği Şarttır! 6
Yabancılaşma 8
Sanat Dedikleri... 10
Nükleer Silahsızlanma 11
Terör ve Biz 12
Muştu/Öğrenci İktidarı 14
Sanat: İhtiyar Maria 15
Ankara Film Şenliği 16
Anarchy In Rock 19
Kitap Tanıtımı 22
... Dün, Bugün... 24
Sinema: S.M. Eisenstein 25
Altkültür ve Altkültürler 27
Şiir: Mendilimde Kan Sesleri 28
Bizden 29
Zülf-i Yare Ziyaret 30
ODTÜ Çekirdeği 31
Bulmaca 32

Sahibi: Murat Deniz ● **Sorumlu Yazışleri Müdürü:** Serdar Yıldız
Haber Sorumlusu: Levent Hacıyusufoğlu ● **Mali Sorumlu:** Ergün Kılıç
Kültür ve Sanat Sorumlusu: Ahmet Aktaş
Yayın Kurulu: Ergün Kılıç, Serdar Yıldız, Levent Hacıyusufoğlu, Alper Akçam, Ahmet Aktaş, Ahmet Kızılkaya

ULAŞIM ÇIKMAZI

Niçin otobüs parası ödüyoruz?

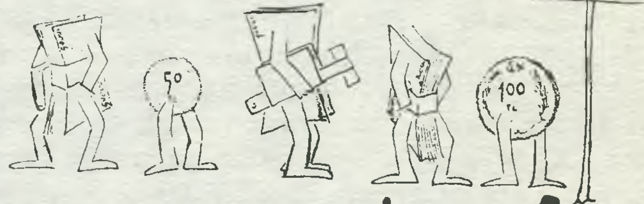
Bu soru, son yıllarda ODTÜ'nün gündemini oluşturan en önemli sorunlardan birine işaret ediyor. Özellikle 1986 yılından sonra, otobüs parası adı altında alınan bu para hepimizi güç durumda bırakacak boyutlara ulaştı. Ancak, gerçek sorun paranın miktarı değil, öğrencilerin en doğal gereksinimlerinden biri olan ulaşımın, yine onların sırtına yüklenmesiydi. Gerek üniversite içi örgütlenmelerin önüne çıkartılan engeller, gerekse 12 Eylül'ün depolitizasyon ve pasifizasyon politikaları sonucu öğrencilerin sorunlarına sahip çıkamamaları ve son üç dönemden önceki tutarın göreceli azlığı, eylemlilik sürecini Mart 1989'a kadar geciktirdi.

Üniversitemizde yaşanan bu sorunu tek başına ele almak ve böyle yansıtmaya çalışmak büyük bir yanılgıdır. YÖK sonrası yok olan, mali, idari ve bilimsel özerkliğin yanısıra, işbitirici(!) mantığıyla, üniversite giderlerini olabildiğince ve alabildiğince öğrenciye yükleyen paralı eğitim uygulaması, böylesi tüm sorunların kaynağını oluşturmaktadır. Hayali ihracatçılara, kurtarılan şirketlere, militarizasyona, milletvekillerine, dökülen milyarların ya-

Paralı Eğitime son...

öğrenciler banknot değildir...

otobüs parasına hayır!...

nında, üniversite giderlerine yeterli finans yaratılamaması nedeniyle karşımıza çıkan har(a)ç mantığı, –12 Eylül darbesinin dayattığı ve Özal hükümetince sürdürülen piyasa ekonomisinin(!) gereği– devletin öz görevlerinden olan sağlık ve eğitimin, bütçenin sırtında kambur gibi görülmesi sonucudur. Gün geçtikçe büyüyen, geleceğimizi ipotek altına alan, özellikle okulumuzda "parası olmayan okumasın"a dönüşen bu uygulamanın, bir türevi de "ulaşım katkı payı" adı altında toplanan paralardır.

ODTÜ'de ulaşım sorununun kaynağına inildiğinde, artan öğrenci sayısı karşısında, yeterli aracın olmaması ve bu yetersizliğe çözüm olan otobüs alımını engelleyen, DPT'nin bir tavsiye yazısı karşımıza çıkıyor. Bu tavsiye iki gerekçeye dayandırılıyor. Birincisi, kamu kuruluşlarını tasarrufa yönelttiğini iddia ederken, ikinci gerekçe, kış aylarında atıl durumda bulunan ve altyapıya sahip oldukları sanılan turizm şirketlerine iş olanağı sağlamaya dayandırılıyor. Gerçekte bu şirketlerin altyapıya sahip olmadıkları gibi, yeterli otobüs filoları bile bulunmayıp, otobüs kiraladıkları görülmektedir. Bu durum, DPT'nin tavsiyesini bir kararnameye dönüştüren hükümetin, kimlerin yararına çalıştığını açıkça göstermektedir.

Doğal olarak, bir kampüs üniversitesi olan ve garajıyla, otobüsleriyle, tamir atölyesiyle, bu alanda alt yapıya sahip olan ODTÜ'müz, bu kararnameden en fazla zarar gören üniversite oluyor. Eldeki otobüslerin yetersizliğinden dolayı özel otobüs kiralamak zorunda kalan idare, bunun finansmanını da, öğrenciden sağlama yoluna gidiyor. Kendileriyle görüştüğümüzde, sorunun yeni alınacak 30-35 adet otobüs ile çözüleceğini, ancak DPT'nin yatırım iznini vermediğini belirten rektörlük, geçen yıl yeni bir çözüm yoluna gidiyor: Bir bankanın açtığı kredi yoluyla yeterli sayıda otobüs alınacak ve bu para 5 yıl taksitle ödenecek. Fakat bu çözümü Maliye Bakanlığı –bu garantiyi veremeyeceğini, diğer kamu kuruluşlarının da bu yola başvurabileceği kaygısını taşıyarak– onaylamıyor. Sonuç olarak rektörlük, "ulaşım katkı payı"nı almaktan başka çözüm olmadığını savunuyor.

Bu sorunlar üzerinde yoğunlaşan öğrenciler, 1989 yılı Mart ayında, bir eylemlilik süreci başlattılar. Otobüs paralarını ödememe yolunda kamuoyu yaratılmaya çalışılsa da, haklarını arama bilincinden uzaklaştırılmış kitle, konuya tepkisiz kalınca, istenen başarı sağlanamamıştır. 89 gün dönemi kayıtlarında, ODTÜ-ÖD sorunu diyaloglarla çözmeye çalışmış, Milli Eğitim Bakanı'na kadar gidilmiştir. Çözümü Bakanlar Kurulu'nun kararnamesinin kaldırılmasında ve bütçenin artırılmasında gören ODTÜ-ÖD görüşlerini rektörlüğe ve Bakanlığa iletmiştir. MEB "ODTÜ'nün özel bir konumu olduğunu, bu kararname dışında kalması gerektiğini" söylemiş, fakat her ANAP'lı gibi, yalnızca söylemekle kalmıştır. Sorun bu diyaloglarla da çözülememiş, öğrenciler hem para verip, hem de düzensiz, sıkışık ve yetersiz EGO servislerine mahkum edilmiştir.

Bu dönem başındaysa, ODTÜ-ÖD, konuya değişik bir yaklaşım getirmiş, çeşitli etkinliklerle, geniş katılımlı bir kampanya yaratmaya çalışmıştır. Daha propagandif bir tarzla, olayın meşruiyetini rektörlüğe bile kabul ettiren ODTÜ-ÖD, özellikle referandumla, 5000'in üzerinde insana ulaşabilmiştir. Sonuç olarak, bizce yapılması gereken şey, Bakanlar Kurulu'nun kararnamesine karşı, kitlesel bir tavır almak, hükümete ve rektörlüğe yaptırımda bulunmaktır. Bunun yolunda, kitlesel, tüm demokrat öğrencileri kucaklayabilecek, katılımcı bir "öğrenci" derneğinden geçmektedir. ❐

ÖĞRENCİLER NE DİYOR-ÖĞRENCİLER NE DİYOR-ÖĞRENCİLER NE DİYOR

SORULAR

1. Sizce ODTÜ'de ulaşım sorunu var mı?
2. Ulaşım sorununun kaynağı sizce nedir?
3. Sizce ODTÜ-ÖD bu sorunu çözebilir mi?
4. Olası bir eylemlilik sürecine katılır mısınız?
5. Ulaşım sorunu sizce paralı eğitimin bir uzantısı mıdır?
6. Ulaşım parası sizce öğrenciden mi alınmalı?
7. Çözüm nedir?

❒❒❒

MURAT CİVELEK
(Fizik Eğitimi 1)

1. Yok deseler inanmazdım.
2. Rektörlüğün sorumsuzluğu
3. Hayır, kitlesellikten uzak.
4. Genel çaplı bir kampanyaya katılırım.
5. Evet.
6. Hayır.
7. DPT'nin yasaklamasına karşı okul bir çözüm bulabilir. Örneğin toplanan paralar bir kişiye verilir, o da otobüs alıp okula hibe eder.

●●●

ALİ OSMAN KOÇAK
(Kimya 1)

1. Var
2. Otobüslerin azlığı, otobüs alışına izin verilmemesi.
3. Emin değilim, çünkü ODTÜ-ÖD henüz örgütlü bir güç değil ve kitleselleşmekten uzak.
4. Olumlu, katılırım.
5. Evet, kesinlikle.
6. Tabi ki hayır.
7. Çözüm, özerk-demokratik üniversite.

●●●

NAMIK KEMAL AKSOY
(Maden 1)

1. Evet.
2. Rektörlük, kötü yönetim, ilgisizlik.
3. Şu andaki haliyle hayır.
4. Geniş katılımlı eylemler yapılırsa evet.
5. Evet.
6. Hayır. Bunun yükü öğrencilerin sırtına yüklenmemeli.
7. Okulun kendi otobüslerini almasına izin verilmeli.

●●●

ALEV REYAM ŞENOL
(Kimya Müh. II)

1. Kesinlikle evet.
2. Döner sermayeye katkısı olsun diye toplanıyor sanıyorum.
3. Çözebilir.
4. Her türlü meşru eyleme katılırım.
5. Hayır değil.
6. Öğrenciden asla alınmamalı.
7. Devletin bu parayı karşılaması gerekiyor.

●●●

ALPER GÖRÜR
(Biyoloji 1)

1. Elbette.
2. Yönetimin öğrenciye değer vermesinden, artan öğrenci sayısına oranla otobüsleri artırmaması ve eski otobüslerin yenilenmemesi.
3. Tabii ki hayır. Öğrenci derneğinin bu günkü durumu, bana göre öğrenci sorunlarına eğilmekten çok, ideolojik tartışmalar yapar haldedir.
4. Gerçek çözüm getirecek eylemlere katılırım.
5. Evet.
6. Alınmamalı.
7. Okulun parası varsa yeni otobüs alsın ve okulda öğrenci sayısı azaltılsın.

●●●

TANKUT BEYGU
(Elektrik IV)

1. Var.
2. Üniversitenin özerk olmaması.
3. Kamuoyuna duyurmada yardımcı olabilir.
4. Katılırım.
5. Elbette. Aynı düşüncenin ürünleri.
6. Hayır.
7. Özerk-demokratik üniversite.

PARALI EĞİTİME SON

●

KIYAK EMEKLİLİK DEĞİL ÜCRETSİZ ULAŞIM...

"DEMOKRATİK KATILIM" ve GÜNÜMÜZÜN POLİTİK DÜZLEMİ

"Ama ben halkımı, içinde şöyle ya da böyle deneyler yapılabilecek bir topluluk olarak değil, gerçekte nasılsa, öyle seviyorum." (V. Karalenko)

I

Geçenlerde arkadaşlarla konuşuyorduk. Sorun, çıkarılacak bir derginin nasıl olması eksenindeydi. Politik yaklaşımlar açısından köklü farklılıklar gösteren diğer arkadaşların ve grupların çalışmaları da yeri geldikçe irdeleniyordu. Amaç kendimizce doğruları bulabilmekti. Böylesi bir amacı arama çabası da kendiliğinden konuşma gündemimize girmişti. Ancak uzun bir zamandan beridir, hangi tartışma olursa olsun bu sorun şu ya da bu biçimde ortaya çıkıyordu.

Doğrular neydi? Yanıtlamamız gereken ilk buydu. Neye göre doğru, niçin doğru, neden doğru, nasıl doğru?

Kuşkusuz doğrular, kendimizi içinde ifade edebildiğimiz, ifade etmeğe çalıştığımız yaşam (dünya) görüşü –görüşleri– içinden devşirilir. Düşünürken kavramsallaştırmağa uğraştığımız, yaşadığımız somut anların bir yansısı gibi. Böyle olunca neyi yaşıyorsak neyi yaşamak ya da yaşatmak istiyorsak onları da kavramlarla ifade etme çabasının ardısıra gündeme sürüyoruz. Böylece doğrular nesnellikten koordinatlarını alan, ancak iradelerin öznel seçimleriyle biçimleniyor. Bu biçimlenme doğası gereği öznellikten kendini kurtaramıyor. Buna karşın bu öznellik bireysellikten öte politik bir seçmenin sonucu gösterilen inisiyatiflerle nesnelliğe yönelen bir seyir gösteriyor. Açıkcası yaşamın kendiliğinden (spontane) ürettiği bir öznelliğin nesnelliğe evriliş rotasını.

Bu çizgi üzerinde yürümeyi sürdürdüğümüzde, politik-ideolojik yapılarla [siyasi partiler, örgütler vb. Bundan sonra bunlara birincil örgütler diyeceğim], demokratik kitle örgütlerinin, derneklerin (bunlara da ikincil yapılar diyeceğim) arasındaki ayrım sağlıklı biçimde irdelenme olanaklarına sahip olur. Bu irdelemelerin ulaştığı sonuç, bizim ortaya koyacağımız eylemliliğin biçimlerini, inisiyatif alanlarını, tavır alış yöntemlerini belirler. Böylece "doğrularımızın" realitesi oluşur, geri planı ortaya çıkar.

Bu ortaya çıkış ve sonuçları içinde bulunduğumuz toplulukların, toplumsal katmanların, grupların, en genişi üyesi olduğumuz kitlelerin bizi kabul edip etmemelerini, dolayısıyla bizim varlığımızı sürdürüp sürdüremeyeceğimizi belirler. Bu belirleyiş doğrularımızın niye, nasıl, niçin, neden doğru olup olmadıklarını anlamamız için gerekli ölçütleri yaratır ve bize sunar. O ölçütleri ya kullanırız, ya kullanmayız ya da gözardı ederiz. Duruma göre ya varızdır ya da yokuzdur. Bu konuda tarihin bir hayli cömert davrandığını belirtmeliyim.

II

Şimdi Demokratik Kitle Örgütleri ile Politik Yapılar arasındaki ayrımı koyma zamanı geliyor.

Demokratik Kitle Örgütleri ve Derneklerin siyasal yapıya göre ilk farkları söylemleriyle ortaya çıkar. Demokratik Kitle Örgütleri ve derneklerin amaçları ilkin tabanlarını olmuşturan topluluk ve katmanların sorunları ve istemleriyle sınırlanır. Bu sınır onların söylemini de belirler. Bu söylem ne denli sözcüsü oldukları topluluk ve katmanların istemleri yönünde, doğrultusunda oluşursa, bağlı oldukları çevrelerin birlikte hareketlenme ivmeleri de, o oranda yükselir ya da düşer.

Örgütlenmelerde kuşkusuz bir kristalize üst yönetim birimi kaçınılmaz olarak kurulur. Bu birimin niteliği örgüt kimliğini de temsil eder. Böyle olunca bu birimin, ilkelerine uygun bir politik eğilimi ve tercihi vardır. Bu eğilim ve tercih, kristalize birimin temellendiği ortamın genel yanılsamalarını taşımasıyla belirlenir. O halde öznel iradelerin oluşturduğu eğilim, üyesi olunan kitleyle bir koşutluğu (paralelliği) taşımak zorundadır. Kopuş bu koşutluğun parçalandığı anda başlar.

Amacımız bu koşutluğu sürekli kılacak güncel politikaların üretilmesini sağlamayı, üretilen politikalara katkıda bulunmayı özendirmeyi gerekli kılıyor. Kopuşun önüne böylesi yaklaşımlarla geçmek olasıdır. Şöylesi bir formülasyon öngörülebilir; ürettiğin politikalarla gündelik yaşam nerede çakışıyorsa orada güçlüsün. Günlük yaşamın sonuna değin izleyeni, gözlemleyeni değilsen, bireysel anlamda tercihlerini nesnellik temelinde yapma olanağın yoktur.

III

İnsanların gündelik yaşamları, kavramsallaşmanın politik unsurlarının koordinatlarını verir. Koordinat sistemi olarak yaşamı alabilirsek oradan çıkışla siyasal kon-

jonktürlerle ortak paydaları yakalama olanağına sahip oluruz. Bunun tersi doğru değildir. İdeolojinin orijininden hareketle gündelik yaşama politikayı ikame etme güdük, çapraşık yapılanmaları olanaklı kılacak özleri taşımaya adaydır. Ancak bu ideolojik-gündelik yaşam ayrımını batı sınırlarla tanıma yaklaşımında değildir.

Örneğin bir varsıl kişinin "Ekmek 450.- olmuş" demesi de, bir köylünün "tütünün baş fiyatı 7.000.-" demesi de ideolojik özler taşır. Gündelik yaşamda her davranış ve sözün bir ideolojik yüklemi vardır. Ama bu yüklem gündelik yaşamın yerine özne olarak geçiyorsa, geçmek istiyorsa orada bir çelişkinin tohumu atılmış demektir.

Geçmişten günümüze değin süregelen politik ayrılıkların temelinde bu yanlış uslamlama yatmaktadır.

Demokratik Kitle Örgütleri ve Derneklerin bu bağlamda değerlendirilmeleri gerekiyor.

İdeolojilerin özne olduğu birincil yapılarla, ideolojinin yalnızca yüklem olduğu ikinci yapıların (Demokratik Kitle Örgütleri ve Dernekler) yönelimleri ve niteliklerinden ötürü farklı olmak zorundalar.

Öğrenci kesimine yönelik bir derginin çizgisi, ifadesini bulduğu kurumsallaşmanın amaçlarından ayrılamaz. Bu amaçlar akademik, mesleki istemlere yönelik olmakla birlikte aynı zamanda politik fonu da taşır.

Yani akademik sorunlara yönelik üretilen somut politikalar ideolojik doğrultuyu verir. Bu nedenle bizim, ayrıca bir ideolojik doğrultu saptayıp buna uygun eylemlilikler oluşturmak gibi bir kaygımız olmamalı. Önceliklerimiz zaten bize bu perspektifi sağlamaktadır. Bu perspektifi de sağlayan önceden belirlediğimiz koordinat sistemlerimizin orijinleridir.

İki orijin belirginleşmektedir. Salt ideolojik kökenli koordinat sistemi ya da yaşamdan kaynaklanan koordinat sistemi.

burada ideolojiyi çok geri konumlara ittiğim söylenebilir. Doğrudur. İkincil yapılarda ideoloji geri plandadır ve öyle olmalıdır. İdeolojinin önde olduğu yapılar zaten var.

Nasıl ki birincil örgütler ikincil örgütlerin işlevlerini yüklenemezse, ikincil örgütler de birincil örgütlerin işlevlerini yüklenemez.

Nesnellikten gücünü alan birdenge iki yapının da birbirlerine müdahale alanlarını belirleyebilir. Olması gereken de budur.

IV
Bu müdahale nasıl olmalıdır?

Müdahale mantığının yapılar arasında verili olan organik ilişkilerin niteliğinde aranması bir yöntem olabilir. Müdahaleyi belirleyen, müdahale unsurlarının müdahaleyi yapan yapının bir "baskı aygıtı" işlevini görebilecek argümanlarla donatılı olup olmadığına bakarak elde edilmesiyle olanaklıdır.

Bu, mesleki temsili aşan onun gerici konumunu eriten düzenlemelerle de pekiştirilmelidir. "Baskı Aygıtı" olabilen yapılanmaların kendilerine özgü zor araçları da vardır. Bu zor araçlarından yoksun bir örgütlenme "baskı aygıtı" nitelemesinin muhatabı olamaz.

İkincil örgütlerin gücü de bu zor araçlarına ilişkin iyelikleriyle belirlidir. Bu güce sahip olmayan ikincil örgütler ne birincil örgütleri denetleyebilir ne de birincil örgütler için geleceğe dönük tasarıların yapılmasına gereken malzemeyi sağlayabilir. Bu bağlamda birincil örgütlerin tasarrufları rastlantıya dayalı politikaları içerir ve kitlesel değildir.

Ayrıca "baskı aygıtı" konumundaki yapıların, bu işlevi en sonuna değin tutarlı bir çizgide savunabilmeleri için de kurumsallaşmalarını gerekli kılar.

Müdahalenin böylesi dinamikleri, o müdahaleyle beraber temsil ettiği çevrelerin de istemlerini, ötesi iradelerini yansıtır.

V
Somut Düzlem

Bir yayın organı var. ODTÜ öğrencilerinin çıkardıkları "DEMOKRATİK KATILIM". Bir platform dergisi olmayı amaçlıyor. Buna göre içeriği ne olmalı?

Öncelikle içeriği belirleyecek olan söylemidir. Katı ideolojik tandanslı bir jargonla mı yoksa bilimsel yargıları kendine dayanak seçen kişisel renkliliğe kapısını kapatmamış bir üslupla mı oluşturmak istiyor söylemini?

Dergi tercihini ikincisinden yana yaptı. Sonra nesnelliğe dayalı öznel seçmelerin alanına karışmıyor. Bilimin gözlüğüyle bakmayı ilke ediniyor. Kendiliğindenliği damgalamıyor. Çok sesliliği, renkliliği, yüksek sesle düşünüp ikircimsiz konuşmayı amaçlıyor.

Böylesi bir derginin gündemi

– ODTÜ'ne ve sorunlarına yönelik
– Çalışanlarına ve öğrencilerine doğru
– Ankara için, Ankaralı için
– Bilimi hedefleyen bilimi savunan
– Kuşku duymasını bilen
– Doğmalardan düşüncesini arıtmış, kurtarmış,
– Dünya ve ülkesini izleyen, onunsorunlarına ilgi duyan
– Çağına tanıklık eden ve ona katkıda bulunan bir içeriği mümkün kılmıyor.

Böylesi bir yayın, üyesi olduğu topluluğun desteğini kazanma şansını kendi yönüne çevirebilecek bir potansiyel yaratır.

Potansiyel doğru yöntemle hareketlendirildiği oranda gündemdeki sorunlar için gereken zor elde edilir ve öğrenciler "Baskı Aygıtı" olan dernekleriyle birlikte akademik , sosyal, ekonomik, mesleki haklarını kazanırlar, korurlar. bu doğrultuda da bir gelenek oluştururlar. Bu gelenekten gelen genç insanlar Türkiye'nin karar alma mekanizmalarını oluşturan birincil ya da ikincil yapılarda yarın en etkin görevlerle sorumlulukalrı alabilecek, inisiyatiflerini ortaya koyabileceklerdir.

DEMOKRATİK KATILIM

kalıcı bir yüksek öğretim yasası için

ÜNİVERSİTE BİLEŞENLERİNİN GÖRÜŞ BİRLİĞİ ŞARTTIR!

Bundan 8 yıl önce, 5 kişilik MGK bir kanunu onayladı; Yüksek Öğretim Kanunu. Bu kanun yürürlüğe girerken her tarafta kitaplar yakılıyor, düşüncelerin sözlere dönüşmesi engelleniyor, demokratik kurumlar kapatılıyordu.

Bu dönemde sadece Üniversiteler değil, Danıştay ve Anayasa Mahkemesi'nde de yeni bir yapılanmaya gidilmişti. Burada da amaç yargıyı denetim altına alarak kamu görevlilerinin daha özgür davranmasını engellemekti. Kuşkusuz bunların içerisinde üniversiteler en önemlisidir. Çünkü burada bilim adamları ve genç insanlar vardır. Bunları diledikleri gibi yönlendirebilmek toplumda tekleşmeyi sağlayabilecektir. Yüksek Öğretim Kanunu oluşturma görevi İhsan Doğramacı'ya verildiğinde, acilen Doğramacı Paris'e gitmiş ve dönüşte bu kanunla birlikte gelmişti. Bu kanun şu üç temel işlevi yerine getirebilmeliydi: 1. İdeolojik Denetim, 2. Tektip Eğitim, 3. Politika Dışılık.

Üniversitelerin bu işlevleri yerine getirebilmesinin yasası Yüksek Öğretim Kanunuydu fakat bu yasanın işleyebilmesi belirli kurumların yerleşmesine, mevcut üniversite kurumunun alaşağı edilip yenilenmesine gereksinim duyuluyordu. Bu nedenle Aralık 1981'de ilk YÖK üyeleri atandı. Üniversite ve akademilerin yapısının değişmeden Yüksek Öğretim Kanununun uygulanabilmesi mümkün değildi. Bu nedenle 1982'nin 30 Haziranına kadar üniversite ve akademiler eski yasaları ile yönetildiler. Üniversitelerde kadro değişikliğini, 1402 sayılı sıkıyönetim yasasıyla yapmayı uygun gördüler. Bu yasa ile 90 kişi işinden atıldı. Bunlar üniversitelerin yönetim kademelerinden kişilerdi. Bunların yerine gelen yeni yöneticiler ve rektörler de, yöneticilik görevi olmayan diğer öğretim üyelerini üniversitelerden uzaklaştırdılar.

Bu dönemde akademilerin hepsi kapatılıp üniversite haline getirildi. 31 Temmuz 1982'de bu üniversitelere rektörler aynı yıl Ağustos ayında da dekanlar atandı ve böylece eylül başında YÖK, tüm kurumları ve kuruluşları ile yönetime gelmiş oldu.

YÖK üyeleri, daha çok sağcı ve ırkçı kişilerden seçilmişti. Örneğin MHP'li olarak bilinen Tarık Somer, Erol Güngör, Şakir Akça, Halil Cin, Kemal Gürüz gibi kişiler rektörlüğe atandılar. Atanmalarında akademik yeterlilikleri değil, ideolojik yapıları belirleyici olmuştur. Bunların içerisinde yabancı dergilerde bilimsel yazıları çıkmış kişiler çok azdı.

Eskiden üniversite senatosunun yaptığı profesörlüğe yükseltme işlemini YÖK üstlendi ve kendisine yakın bulduğu kişileri doçent ve profesörlüğe yükseltti. YÖK kendi mantığında öğretim üyeleri yetiştirmek için, her üniversitede enstitüler kurdu, buralara da kendine yakın kişileri getirdi.

Amaçlanan neydi?

Niçin ideolojik denetim gerekliydi?

Çünkü üniversiteler bilim dallarından yararlanarak, düşünce üretilen, düşünce üretimi ile kalınmayıp bu düşüncelerin aktarıldığı yerlerdir. İdeolojik denetim için üniversiteler tutulması gereken kalelerdi.

Niçin farklı sesler istenmiyordu?

Çünkü emeğin sömürüsünün ve kültürel yozlaşmanın bu denli gelişip, emperyalizme bu denli göbeğinden bağlanıp, aynı zamanda insanların böyle yaşamasının kaderlerinden kaynaklandığını anlatmak zordu.

Bir de bu zorluğun yanında başka engelleyici düşüncelere kilit vurulmalıydı.

Tektip eğitim istemi de benzer nedenlere dayanmaktaydı. Asker mantığına uygun gelebilecek bu tektiplilik çağdaş üniversite kalıbına uymayacaktı. Bunun için üniversiteler, harbokulu gibi tepeden atamalı tektip eğitime zoraki uyduruldu. Üniversitelerin güncel yaşama ilişkin görüşlerin olması tehlikeliydi. Bu nedenle üniversite, siyasi iktidar dışında tutulup, devlet başkanına bağlandı. Çalkantılardan uzak teknisyen beyinler yetiştirilecekti.

Ama bu böyle gitmez, gitmemeli. Demokrasi güçleri; bilime inanan, özgür düşünceyi savunan herkes, üniversitelerin özerk ve demokratik yapıya kavuşması için omuz birliği yapmalıdır.

Üniversitelerin niteliğinin lise seviyesine indirildiği, bilimsel eğitimin yerine yeni-sağ ideolojinin yaygınlaştırıldığı üniversitelerimiz, YÖK'ten kurtulmalıdır. Üniversitelerimizin niteliğinin arttırılması, özerk demokratik bir yapıya kavuşturulmasıyla olanaklıdır. Bilimsel düşünce zincir altına alınamaz! Beyinlere kilit vurmaya çalışan düşünce sürekli var olamaz!

Yeni, kalıcı bir Yüksek Öğretim Yasası üniversitelerin bileşenleri; öğrenciler, öğretim üyeleri ve üniversitelerde çalışan işçi ve teknik elemanların görüş birliği ile oluşturulmalıdır. Bu üç bileşenin dışındakilerin önerisi üniversitelerin sorunlarını kavrayıcı ve birikmiş sorunlara çözüm olamaz!

Güngör GÖZDE

SAYILARIN DİLİ

- **1983 de 1 öğretim üyesine 31 öğrenci, 1 profesöre 161 öğrenci düşerken 1987'de 1 öğretim üyesine düşen öğrenci sayısı 40, 1 profesöre düşen öğrencisi sayısı 190'ı bulmuştur.**
- **Eğitim harcamalarına ayrılan pay 1983'te bütçenin 3.7'sini, millî gelirin % 0.8'ini oluştururken, 1986'da bu pay bütçenin 2.8'ine millî gelirin % 0.5'ine düşmüştür.**
- **Araştırma ve yayına harcanan para üniversite bütçesinin 83'de % 2.8 iken, 1986'da % 1.9'a gerilemiştir.**
- **YÖK döneminde bir öğrenciye harcanan para % 53 azalmıştır.**
- **1968'de yatırımların içinde eğitim payı % 12 iken, 1989'da bu pay % 3.8'dir.**
- **5000'e yakın öğretim üyesi kıyımından ODTÜ 320 öğretim üyesi ile en büyük payı almıştır.**

Pek Adı Geçmeyen Ama Hepimizi Etkileyen Bir Sorun:

YABANCILAŞMA

SERDAR YILDIZ

Hepimiz AİDS hakkında birtakım bilgilere sahibiz. Çağın hastalığı, tanrının insanlara cezası vs. birçok isim veriliyor, korunma yolları anlatılıyor. Ama AİDS ya da başka herhangi bir hastalık, hiçbiri insanlığı yabancılaşma kadar etkilemiyor. Hiçbiri 20. yy. insanını bu kadar uğraştırmadı.

Yabancılaşma nedir? Bu soruya bugüne kadar pek çok yanıt verildiğini sanıyorum. Bana onu en iyi tanımlayan cümle *"Kişinin silinen yüzü gibi"* geliyor. Ama bir tanım gerekiyorsa yabancılaşma *insanın insanî özelliklerini geliştiremediği zaman ortaya çıkan durumdur*, diyebiliriz. Yabancılaşma sorunu üzerine felsefî anlamda ilk duran Hegel olmuş, Hegel'in felsefesi geistin diyalektik hareketi üzerine kurulmuştur. Bu hareket üç aşamadır. O'na göre; yabancılaşma geistin (soyut düşün) hareketi içinde uğrayacağı ikinci aşama zorunlu bir durak yeridir. Bu üç aşama:

a. Kendi soyut genelliği, "kendinde" varlıktan çıkar,

b. Başkasında bir "kendi için" olur,

c. Bu ikiliği aşarak "kendinde ve kendisi için" varlık olarak somutluğunu elde eder.

"Bugüne kadar filozoflar dünyayı açıklamaya çalıştılar, oysa aslolan onu değiştirmektir." Marx'ın bütün felsefesi bu cümlede özetlenebilir. Marx'a göre felsefenin ete kemiğe bürünmesi gereklidir. Yani kaynağını somut yaşamdan, belli bir zaman ve mekan koşullarından alması gereklidir. Bu yaklaşım sonucu yabancılaşma belli zaman ve mekan içinde ortaya çıkan ve yine belli zaman ve mekan koşulları içinde yok olacak olan birşey olur. Yabancılaşma üzerinde sonradan söylenen herşey, ya Marx'dan yola çıkmıştır, ya da Marx'ın yaklaşımının biraz değiştirilmesine dayanmıştır. Marx'ın yabancılaşma konusuna en büyük katkısı sorduğu sorularla olmuştur. Bu sorular:

1. Yabancılaşma insanın kendi varlık yapısından uzaklaşması ise, insan neye yabancılaşır, yani insanın varlık yapısını ne oluşturur?

2. Belli zaman ve mekan koşulları içinde yabancılaşmanın ortaya çıkmasına ne(ler) neden olur?

3. Yabancılaşmanın ortadan kalkmasını sağlayacak olan güçler nedir?

Marx bu sorulara sırasıyla, insanın varlık yapısını onun işi oluşturur, yabancılaşmanın nedenleri özel mülkiyet ve işbölümüdür ve onu ortadan kaldıracak güç ise proletaryadır, yanıtlarını vermiştir.

Öncelikli olarak insanın varlık yapısı konusunu biraz açalım. Marx'a göre insanın bütün tarihsel etkinlikleri üç türlüdür.

a. İnsanın varlığını sürdürmesi için gerekli olan gereksinimlerin üretilmesi,

b. bu ilk gereksinimlerin üretilmesi sırasında ortaya çıkan yeni gereksinimlerin üretilmesi,

c. insanın bir insan olarak kendini yeniden üretmesi yani insan soyunun devamının sağlanması.

Marx, bu noktadan yola çıkarak insan varlığının sürmesinin (varlığını gerçekleştirmesi) koşulunun onun çalışması olduğuna ulaşmış ve insanın varlık yapısını onun "işi" oluşturur demiştir. Böylece Marx burjuva toplumunun devletin ve dinin tahlilini yaparak üç tür yabancılaşma olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Ekonomik yabancılaşma Bu özel mülkiyetin neden olduğu yabancılaşma. İşbölümü ise, bu yabancılaşmayı daha da derinleştirir.

Politik yabancılaşma: Marx'da sosyal ilişkilerle insan etkinliğinin arasındaki çelişkinin sonucudur. Marx devletin tahlilinde özelin ve genelin çıkarlarının devleti oluşturduğunu söyleyip, devletin görevinin sistemin devamını sağlamak olduğunu belirterek devletin yabancılaşmaya yardımcı olduğunu söyler.

Dini yabancılaşma: Din kendini gerçekleştiremeyen insanın bunu hayalinde gerçekleştirmesidir, yani din halkın afyonudur, der Marx.

Marx'ın insanın varlık yapısı ile ilgili olarak söyledikleri bugün kimi düşünürler tarafından eleştirilmektedir. Bu eleştirilerin temel yola çıkış noktası ise insanı çalışan varlık olarak tanımlamanın yetersizliğidir. Bu konu, aşağıda açılacak.

İkinci bir eleştiri kaynağı ise yabancılaşmanın kaynağı olarak verilen özel mülkiyet ve işbölümü ile ilgilidir. Bu yaklaşım temelini bugünkü sosyalist toplumlarda özel mülkiyet olmamasına rağmen yabancılaşma sorununun ortadan kalkmadığı gerçeğinden almaktadır. Prof. Kristyu Petkov (Bulgaristan Bilimler Akademisi Sosyoloji Enstitüsü Müdürü) bugüne kadar (gerçeği Gorbaçov'a kadar) kabul edilmeyen sosyalist toplumda yabancılaşma için yeni şeyler söylüyor. Gorbaçov'dan sonra kuramcıların kendilerine sosyalist toplumda yabancılaşma olup olmadığını sorduklarını belirttikten sonra bir yabancılaşma durumunun olduğunu kabul ettiklerini (1987) söylüyor. Petkov, her yabancılaşma biçimi için bir ekonomik temel olduğunu kabul etmediğini belirttikten sonra, Bulgaristan örneğinde yabancılaşmanın temel kaynağının mülkiyet biçimi (devlet mülkiyeti) olduğunu söylüyor. O'na göre, yurttaşlar marksist teorinin kabul ettiği kolektif mülkiyet (ve devlet mülkiyeti) sonucu çalışan bireyin mülkiyetin sahibi olduğunu hissetmesi durumunun gerçekleşmeyip, devlet mülkiyetini "başka birisinin" mülkiyeti olarak algılamaya başladılar.

Birey için sadece bir patron değişimidir sözkonusu olan, özel işletmeci değilse devlet. 1989'da yapılan bir ankette işçilerin yalnızca binde ikisinde yabancılaşma belirtisi görülmemesi üzerine mevcut sistemin yabancılaşmanın aşılması yönünde umut verici olmadığını söyleyip, alternatif olarak aralarında rekabet koşulları yaratarak birey ve üretim araçları arasında doğrudan bir ekonomik bağ oluşturmayı amaçladıklarını söylüyor. Yeni sistemin ise **aşağıdan denetim mekanizmalarına,** yani demokrasi ve özyönetime dayanması gerektiğini belirtiyor.

Konuyu aşıyor gibi görünsek de, Petkov'un yaklaşımları yabancılaşmanın nasıl aşılabileceğini göstermesi açısından, sosyalizmi anlama açısından ve sosyalist bloktaki son değişimleri kav-

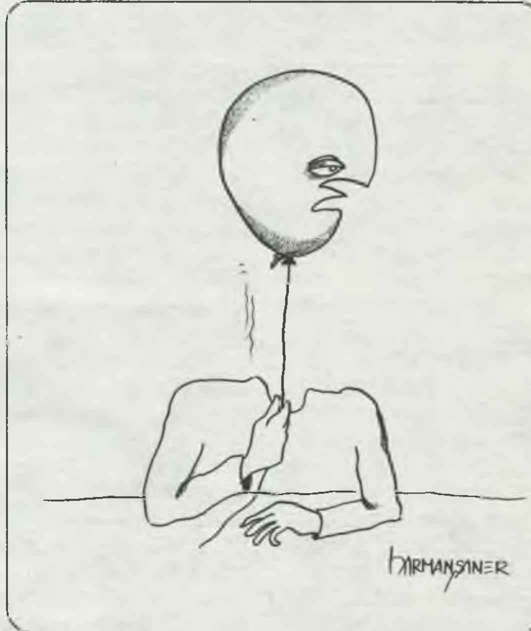
ramak için oldukça önemli, çünkü Petkov'un söylediklerinin yapılabilmesi için yeni bir yabancılaşma kuramı oluşturmak gerekiyor ve bunun iki koşulu var.

1. Toplumsal bilimlerin sürekli olarak **deideolojizasyonu**

2. Toplumun, onun içindeki yabancılaşmanın yoğunluğu ve toplumsal karakteri, bu sürecin tarihsel hareketi, ekonomik ve politik reforma bağlılığının somut deneysel bir incelenmesi.

Bunların ise marksizme yeni bir bakış açısı gerektirdiği açık.

Aslında Marx'ı savunmak bize düşmez ama yine de bu konuda söylenecek birşeyler olduğu kanısındayım. Bu araştırmada bazı sonuçlara ulaşırken Marx'ın yaklaşımları sık sık kullanılacağı için Marx'ı biraz daha iyi kavramamız gerekiyor. Çağdaş felsefe insana birtakım insani özelliklerin bir bütünü (toplamı değil) olarak bakıyor. Bu insani özelliklerden biri ya da bir kaçı kimi zamanlarda diğerlerine göre daha ön planda daha belirleyici gibi gözükse de bütünü oluşturan her bir insani özellik tek tek diğerlerini ve bütünü etkiler. Burada Marx'a dönüş yaparsak, "insanı çözmeye yarayan anahtar ne açlık, ne kazanma hırsı, ne de başka bir şeydir. İnsanın bütün yaşamı onun yaşama biçiminden oluşur" ve "İnsan, toplumsal etkinliğin bir bütünüdür" cümleleri Marx'ın bu yaklaşımı dışlamadığını gösteriyor. Aslında Marx bir adım önde bile denilebilir. Ve bugünkü yaklaşımın oluşumunda Marx'ın görüldüğü gibi çok büyük bir etkisi var.

Özel mülkiyetin yabancılaşmaya etkisine gelince: Anahtar, üretimin toplumsal karakterinde ve işçinin görünüşde özgür olup, emeğini satmak zorunda olmasında yatıyor. Bu iki durum, iki aynı tür yabancılaşmaya kaynaklık eder. Birincisi emek işçinin ürünüdür ama, üretim süreci içinde ağırlık işçide olamaz, önemli olan işçi değil onun emeğidir. Yaşamak için emeğine muhtaç olan işçi emeği tarafından belirlenmeye başlar. Aynı şekilde işçi üretir ama ürettiği ürün kendisinin değil bir başkasınındır. Ürünün niteliği emeğin niteliğini belirlemeye başlar. Görüldüğü gibi Marx'ın kuramı üretenin, üretilenin ürünü olmasına dayanmaktadır. Burada yeni bir parantez açarak benzer bir süreci Marx'ın cümleleri ile açıklayalım:

"Ben zengin bir adamım. Yakışıklı değilim ama en güzel kadınlarla birlikteyim. Param, çirkinliğimi örter. Ben aptal biriyim ama para bende olduğu için herkes benim zeki olduğumu söyler..."

Böylece Marx sosyalizmi ezilenle birlikte ezenin de kurtulacağı bir sistem olarak tanımlar. Marx'ın yaklaşımı yanlış değil ama bence eksiktir. Bu eksikliği ise günümüz düşünürlerinden HEİDEGGER'in "das man" kuramıyla giderdiğini düşünüyorum. İleride bu konuyu yeniden açacağım. Şimdilik öncelikli olarak Fromm'un görüşlerini inceleyelim. Fromm Marx'ın yabancılaşma kuramını aynen kabul etmekte ama yabancılaşmayı altyapı ve bilinç formları arasındaki ilişki içinde incelemektedir. Bunu yaparken de Marx ve Freud'un görüşlerini birleştirmektedir. Kapitalist toplumları hasta toplumlar kabul eden Fromm hastalıklı kişileri de topluma uyum sağlamış kişiler olarak kabul eder. O'na göre kapitalist toplum içindeki bütün bireyler hastalıklıdır. Marx'ın üretenin, ürünün ürünü olduğu yabancılaşmasını aynen kabul ederken buna Freud'un insan için kabul ettiği anal, oral ve explotive karakterleri topluma uygulamasını ekler. Buna göre, belli bir zaman ve mekan içinde her toplumun çoğu üyesinin kabul ettiği bir karakter yapısı vardır. Ekonomik yapı ile fikirler ve ideolojiler arasında olduğu varsayılan bu "sosyal karakter", bireylerin yapısını öylesine etkiler ki, bireyler sosyal örüntüyü bilinçli olarak dikkate almayıp, "nasıl davranmaları gerekiyorsa öyle davranırlar, nasıl hareket etmeleri gerekiyorsa öyle düşünmeden, kendiliğinden hareket ederler." Bunun yanısıra hastalıklı bireylerin hastalıklı olduklarının farkına varmalarına engel olan bir toplumsal bilinçdışı vardır. Bütün bunlar yüzünden kapitalist toplumlarda yabancılaşmanın aşılması Fromm'a göre imkansızdır. Ama Fromm, Marx'ın Freud'un görüşlerini birleştirirken bir çıkmaza düşmüştür, çünkü Freud'da insan güdüleri tarafından harekete geçirilen bir varlıktır. Ve bu güdüler özde toplumdışı ve saldırgandır. İnsanın tüm çabası "haz" ilkesi çerçevesinde doyurulmaya yöneliktir. Marx'da ise insan tarihsel koşulların bir ürünüdür. Kültürde, insanın neliğini oluşturan "işi" ile üretim süreci içinde geliştirilmek zorunda olan sosyal güdüleri aracılığı ile anlaşılabilir.

Heidegger'e geçmeden önce biraz insan üzerinde duralım. İnsana ilişkin yaklaşımı yukarıda belirtmiştik. Toplumun bir bireyi iki türlü etkilemesi mümkündür.

a. Birey, sosyal, ekonomik ve kültürel düzeyi önceden belirlenmiş bir dünyada gözlerini açar. Bu düzeye göre eğitilmekte, dünyayı algılamakta ve mevcut seçenekler arasında seçim yapabilmektedir.

b. Toplumun sınıfsal yapısının belirgin çizgilerle ayrıştığı durumlarda, birey, sonraki yaşantısını önemli ölçüde belirleyecek bir sınıfsal konum içinde dünyaya gelmektedir.

İnsan bu belirlenmişlik içinde hareket eder, ama bunu bütün insani özellikleri ile uyum içinde ve yapısı gereği hep sınırlarını zorlayarak yapar. İnsana, bir nesne olarak değil de, bir özne olarak bakıldığında onun her koşulda yapıp etmelerinin bir bütün olduğu kolayca anlaşılabilir. İnsana böylesi bir yaklaşım birtakım kavramları mantıksal olarak kavrayıp, çözümlemeyi, kuramlar ortaya koymayı değil insanın bir insan olarak kendisini anlamasını şart koşar. İnsan ne logostur, ne içgüdüdür, ne iyidir, ne kötüdür ne de ... dır. (Önemli olan bunlardan birinin ya da birkaçının kısa ya da uzun vadede diğerlerine egemen olabileceğidir.)

(Devam Edecek)

SANAT DEDİKLERİ...

İnsan gözünü dünyaya açtığı anda milyonlarca yılın birikimiyle dolu karmakarışık bir dünyayla yüzyüze gelir. Nasıl bugün bir saat önce doğan bebeğin düşüncesini ilk etkileyen içinde bulunduğu çevreyse, milyonlarca yıl önce ilk insanın düşüncelerini ilk etkileyen de içinde bulunduğu doğaydı. Doğanın çeşitliliği karşısında şaşkına dönen ilk insan doğayla zorlu bir var olma savaşına girişti. İlk önce kendini doğanın acımasız koşullarından korunma yollarını aradı. Bununla birlikte, doğa da ona mücadele araçlarını veriyordu. Birgün insan kendisinin ilk sanatçı olduğunun farkına varmadan mağarasının duvarına avladığı hayvanın resmini çizdi. Çünkü, onu hayata bağlayan pamuk ipliklerinden en kalını bu hayvandı. Böylece doğanın kendiliğinden ürettiği güzelliğin karşısına insanın ürettiği güzellik, sanat ortaya çıktı. İnsanın düşüncesini ilk etkileyenin çevre olduğunu söylemiştik. Çevre, insan düşüncesini yetkinleştirirken, gelişen düşünce de çevrenin daha iyi bir yaşama olanak verecek şekilde dönüştürülmesine çabalar. Değişen çevre, insan düşüncesini yeniden etkiler; nasıl tarihsel ve toplumsal çevre insanı etkilerse, insanın ürettikleri de tarihsel ve toplumsal çevreyi etkiler. Sanat gerçekte belli bir dönemin yaşam ve düşünce biçiminin yansımasıdır. Sanatçı gerçekliğin durumundan bağımsız değildir, her insan gibi bir toplumun içinde yaşar. Bu da onun belli bir tavır içinde olmasını gerektirir. Burada ideoloji ortaya çıkar. İdeoloji ve toplum sanatçının sanatı için bir pusula görevi görür. Sanatçı sadece var olanı tekrarlayamaz, eskiyi yaşar, yeniyi üretir. Empresyonizm (izlenimcilik), dönemin yozlaşan yaşam biçimine, toplumsal düzenin gerilimlerine bir tepki olarak doğmuştur. Fransız Güzel Sanatlar Akademisi, Fransız krallarının soylu yaşamlarından, tarihsel kahramanlık sahnelerinden ve dinsel konulardan başka hiçbir şeyin tuvale yansımasına izin vermezken, Empresyonistler sıradan insanların güncel görüntülerinin resme girmesini sağlamışlardır. Manet'in çayırlıkta yemek yiyen iyi giyimli soylu baylar arasına çırılçıplak bir kadın oturttuğu tablosu sergilenince yer yerinden oynamıştı.

Sanat yaşamın bir parçasıdır. Bu yüzden de değişen çağa ayak uydurmak ve bu değişime katkıda bulunmak zorundadır. Brecht'in tiyatrosunda klasik tiyatro anlayışının tersine, seyirci sahnelenen oyunu yaşamaz, sahnenin duygusal ve düşsel atmosferinden arınır, sahnedeki olaylarla kendi yaşadığı gerçekleri karşılaştırır. Seyirci toplum yapısını tanıma ve irdeleme sürecine sokulur ve toplumsal gerçeklerin bilincine vardırılıp, varolan olumsuzlukların değişmesi gerektiği ve değiştirilebilirliği anlatılır.

Sanat insanlık tarihinde bir birikim oluşturur, evrenseldir. İnsanın dünyayla ilişkisinin nasıl olması gerektiği konusunda ipuçları verir; bakış açısı sağlar. Felleni'nin filmlerinde yansıttığı İtalyan yaşamı bizim gerçeğimiz değildir. Fakat Fellini'nin işini yaparken gösterdiği ustalık, incelik, geliştirdiği biçimler dünyayı ve toplumu algılamanın yönlerini öğretir.

Sanatçı, yaşadığı toplumdaki haksızlıklara eşitsizliklere duyarlıdır. Sanatını başkalarının aracı yapar. Daha güzel bir yaşam için yaşadığı dünyayı korkmadan eleştirir. Jaen Pierre Berranger "Tanrı Baba" adlı şiirinde, dinin dönemin yöneticileri elinde nasıl içi boş bir oyuncak haline geldiğini ve sömürüldüğünü, Sacco ile Vansetti'de Amerika'da sol anarşist, militan işçi direnişine önderlik eden iki İtalyan göçmenin uydurma bir suçtan yargılanıp elektrikli sandalyede idam edilişlerini alabildiğince güçlü ve güzel bir şekilde anlatmıştır. Bu gösteriyor ki, sanat; duyguların, düşüncelerin anlatımının en etkili yollarından biridir. Etkisi, taşıdığı içeriğin çok güçlü bir sanatsal biçimle donatılmasından kaynaklanır. Yani sanatçı, sanatını düşüncelerin anlatılmasında bir araç olarak kullanır. Karacaoğlan'ın, Yunus Emre'nin, Kaygusuz Abdal'ın deyişlerinin bütün Anadolu'ya yayılmasının nedeni, bunların yaşamda karşılığını bulmaları, halkın sıkıntılarının, toplumsal düzensizliklerin en özlü ve güzel bir şekilde vurgulanmasıdır.

Bu yazı sanat sanat için mi, sanat toplum için mi tartışmalarında bir taraftır. Sanat daha yaşanılası bir toplum için, toplumun dönüştürülmesi içindir. Yoksa birtakım egoların tatmin edilmesi için değil. Ben konser sırasında sahneye civcivlerin salınıp, sonra bu civcivlerin çivili ayakkabılarla çiğnendiği bir müzik türünü sanat olarak kabul edemiyorum. Fransa Cumhurbaşkanı Mitterand'ın sözleriyle "Sanat ve kültür bizim ilişkilerimizi belirlediği için toplumdaki organizasyonu da belirliyor. Dolayısıyla fabrikalarımızı, gündelik hayatımızı, ilişkilerimizi, politikalarımızı, yani hayatın her alanını ekonomiye kadar belirleyen bir boyutu var. Dünyada şöyle sanılır; insanların siyasi iktidarlar tarafından ekonomik gereksinimler karşılanacak, karınları doyacak, insanlar yaşayacak, ondan sonra da sanatla uğraşacaklar, çünkü eğlenecekler. Ben bunun tersine inanıyorum.

Rumuz: Toplum

SEN HİÇ

Uçurumun kenarında durduk birlikte
Kaldırıp aşağı attım kendimi
Sen duymadın bile
Bulut muydu sis miydi bilmiyorum
Yoğun bir belirsizlikti yaşadığım
Bir dereydim belki de
Bahar yağmurlarıyla boz bulanık dolaşan.
Ya sen hiç dere oldun mu
Duru da olsa durgun da
Aktın mı çağladın mı
Özgürlüğe, insanlığa, barışa
Sevginle suladın mı mutsuz gönülleri
Bir bardak soğuk su oldun mu
Suları çalınanların
Çeşmeleri elinden alınanların susuzluğuna.

Celal KABADAYI

NÜKLEER SİLAHSIZLANMA...

Kerem KARAERKEK

Beyaz
Bembeyaz bir güvercin
Bir güvercin düşüyor dünyamızın üzerine
Uzayda deliye dönmüş
Güvercin
alevler içinde.
Barış
savaşlar içinde.
Savaşlar
barış içinde
Meyvalar
çekirdek içinde...

Orhan M. Arıburnu

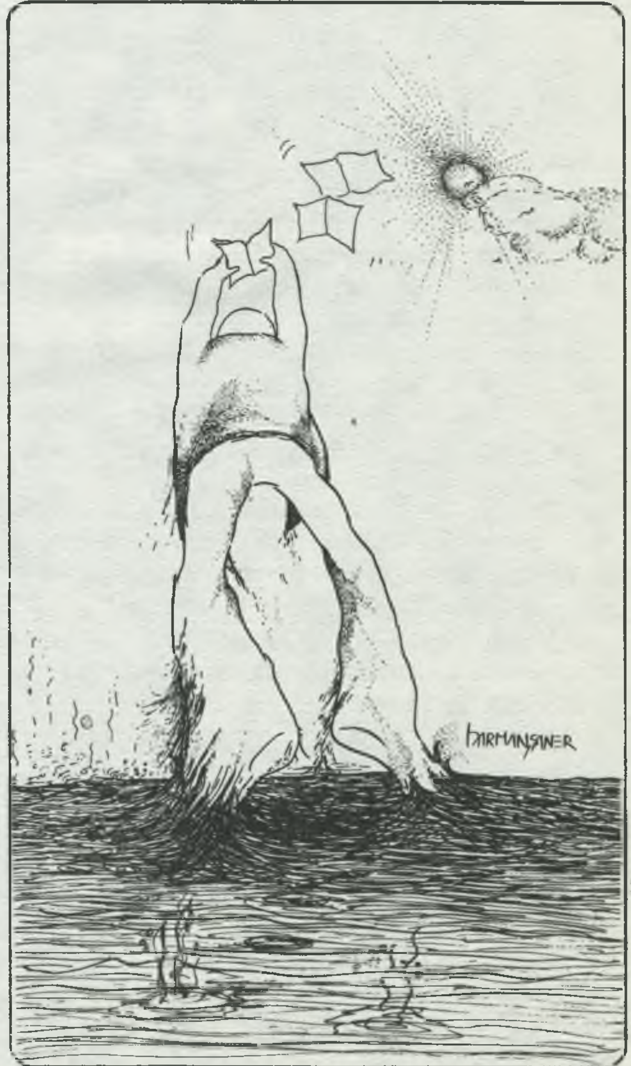
Nükleer silahlar, dünyanın yanlışlıkla ortaya çıkmış bir sorunu değildir. Bu silahlar umursamaz, sorumsuz ve sömürücü bir dünya görüşünün en çarpıcı örneklerinden biri olarak görülmelidir. Tarih boyunca silah yığıntısının savaşla sonuçlanmadığı tek bir örnek yok. Şu da kesin ki, nükleer savaşta kazanan diye birşey olmayacak. Gerçi hiçbir savaşta kazanan yoktur, az kaybedenler çok kaybedenler vardır; ama olası bir nükleer savaş sonrasında kaybedilmemiş hiçbir şey kalmayacak.

Bugün nükleer silahlanma bir soğuk savaş oyununa dönüşmüştür. Nedeni açık. Yaşamlarını sürdürebilmek için birbirlerine gereksinimleri var. "Tarihsel olarak bir düşmana bir ötekinin tehditi, her zaman toplumsal birleşmeyi teşvik eden oldukça yararlı bir araç olmuştur" (Yeşil Politika, Jonathon Porrit). Açıkçası bunca ayrı görüşten insanı ortak bir paydada birleştirebilmek için Amerika Birleşik Devletleri'nin Sovyetler'e, Sovyetler'in Amerika Birleşik Devletleri'ne gereksinimi vardır. Bu açmaz ve düşmana duyulan bu gereksinme sürekli bir soğuk savaşa ve aşırı bir silahlanmaya neden olmaktadır.

Bunun dehşet verici sonuçları ortada: Amerika Birleşik Devletleri nükleer güçle tüm Sovyet şehirlerini 40 kez yok etme olanağına sahip. Aynı işi Sovyetler 25 kez yapabiliyor.

83 rakamlarına göre her dakika silahlanma için 1 milyon dolar harcanırken, Afrika'da çocuklar açlıktan ölmeye devam ediyor. Dünyadaki tüm bilim adamlarının dörtte biri (500 bin kişi) silah sanayinde çalışırken, dünya ozon sorunu gibi birçok felaketle karşı karşıya kalıyor. Ey mavi gezegen halkı! Salt soğuk savaş satrançcıları istiyor diye bu çarpıklığa daha ne kadar göz yumacağız, daha ne kadar dünya üzerinde piyonlar olarak kalacağız; silah yapanların çıkarları uğruna daha ne kadarımız ölecek...

Barış istiyoruz, herşeyden çok barış istiyoruz; üzerinde yaşanacak bir dünya ve yüreklere korku tohumları salan nükleer silahların sonsuza dek yasaklanmalarını...

TERÖR ve BİZ...

Ocak ayının başlarında Ayasofya'nın ibadete açılması için bir kampanya başlatıldı.

Boğaziçi Üniversitesi'nden 103 öğretim görevlisi bunu protesto etmek için 8 Ocak'ta yazılı bir açıklama yaptılar.

9 Ocak: DTCF'den 80 öğretim görevlisi türban yasağının sürmesi için Dekanlık'a dilekçe verdiler. KTÜ, ODTÜ'den sonra türban yasağının sürmesi için karar alan ikinci üniversite oldu.

Aynı gün Atatürkçü Düşünce Derneği ve Türk Hukuk Kurumu Başkanı MUAMMER AKSOY, Ayasofya ile ilgili bir basın açıklaması yapıyordu.

16 Ocak: İstanbul'da 200 öğretim görevlisi türbanı bayrak yapan irticaya karşı bir bildiri yayınladılar.

17 Ocak: Aralarında Keçeciler ve Dinçerler'in de bulunduğu 22 ANAP'lı, Milli Eğitim Bakanı Akyol ve YÖK'ün de olumladığı, memurlara din dersi verilmesini öngören bir yasa önerisi hazırladılar.

Ankara'da son 15 gündür gözaltında bulunanlar bir basın açıklaması yaparak emniyette işkence gördüklerini açıkladılar.

Ankara DGM Savcısı Demiral hakkında beşinci soruşturma da açıldı.

9 Eylül Üniversitesi de türbanı yasakladı. Tıp Fakültesinden 110 öğretim görevlisi, Hacettepe Tıp'ın irticaya karşı açtıkları kampanyayı desteklediklerini açıkladılar.

18 Ocak: Memura din dersine imza atanlar tasarıda böyle bir madde olduğunu bilmediklerini söylediler.

19 Ocak: Tasarıyı hazırlayan ANAP Konya Milletvekili Mehmet Şimşek tasarıyı üstünkörü hazırladıkları için yanlış anlaşıldıklarını söyledi.

ODTÜ, Mimar Sinan, KTÜ, Ankara, Gazi, 9 Eylül'den sonra Çukurova Üniversitesi de türbanı yasakladı.

21 Ocak: Adnan Hoca 138 müridiyle birlikte basıldı ve gözaltına alındı.

Marmara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Öğrenci Derneği'ni basan polis 28 öğrenciyi gözaltına aldı.

22 Ocak: Sokak Dergisi toplatıldı.

DEMKAD'lı 16 kişi 15 gün gözaltından sonra serbest bırakıldılar.

Adnan Hoca ve müritleri serbest bırakıldı.

25 Ocak: Memura din dersi tasarısı geri çekildi.

......

Ve 31 Ocak'ta Muammer AKSOY evine giderken kimliği bilinmeyen kişilerce öldürüldü. Cinayeti İslami Hareket adlı bir örgüt üslendi. 3 Şubattaki cenazeye binlerce Ankaralı katıldı.

ODTÜ'de 11 Ocak'ta 35'i türbanlı 200 kişinin katıldığı eylemde ayetler okundu ve "kafirler istemese de bu zulüm sona erecektir" dediler. Hazırlıkta bir sınıfta, sınıfındaki türbanlı kızın, sınıfın huzurunu bozduğu gerekçesiyle öğretmen savcılığa başvurdu. İki gün sonra dinciler türbanlıları derslere almayan öğretim görevlilerinin isimlerini basına verdiler.

Tabii ki, bu olayların Muammer AKSOY'un öldürülmesiyle ilgisi olduğunu söylemiyoruz. Ama birşeylerden kuşkulanmaya hakkımız var. Tabiiki Türkiye'de sadece yukarıdaki olaylar ya da benzerleri olmuyor. Öyle ayrıntılı bir araştırmaya gerek yok. Doğu'da bok yedirilen insanlarımızı unutmadık, göçe zorlananları da unutmadık. Adnan hoca'nın müritleriyle yaptığı ayinden sonra gözaltına alınıp **bir gün** sonra bırakıldığını da farkediyoruz. Yasal bir parti kurmak istiyoruz diyen ve bu amaçla ülkelerine geri dönen Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın 2 yıldır tutuklu olduklarının farkında olduğumuz gibi... Sadece son bir ayda yüzlerce insanın gözaltına alındığını, bunların bir kısmının tutuklandığını da biliyoruz. Gözaltındakilere neler yapıldığını ve hangi koşullarla karşılaştıklarını ve daha pek çok şeyi biliyor, görüyor ve anlıyoruz.

Türbancılar hangi zulümden bahsediyorlar. Polisten dayak yiyen gazetecilere uygulanan zulümden mi, gözaltında işkence görenler, bok yedirilenler, yoksa makinaları kurtarmak için öldürülen ve yine de ocağa girmek zorunda kalan işçilere uygulanan zulümden mi?

Bildiğimiz şeyler çok fazla ama anlamadıklarımız da çok fazla. İşte birkaçı;

● 14 siyasi dergi ve gazete bir araya gelerek, düşünme ve örgütlenme özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılması için "özgürlük kampanyası" açmayı tartışıyorlar ve bir çağrı mektubu yazıyorlar, mektubu yayınlayan Adımlar Gazetesi toplatılıyor.

Aynı çağrıyı yayınlayan İşçiler ve Politika Gazetesi sadece toplatılmakla kalmıyor, yazıişleri müdürü de soruşturmaya uğruyor.

● 6.10.1989'da YÖK, rektörleri iç ve dış düşman odakların üniversitelerde faaliyet göstermeleri konusunda uyararak, yasadışı örgütlerin ÖD'ler arkasına saklandıklarını ve dernek üyesi kimlikleriyle faaliyet gösterdiklerini öne sürüyor.

● 12 Şubat günü başlayan ve üç gün devam edecek olan toplantıda 71 ilin emniyet genel müdürleri başta terör olmak üzere çeşitli sorunları tartıştılar. Ankara Emniyet Müdürü Sabahattin Çakmakoğlu "Türkiye'de terörün odağını öğrenciler oluşturuyor, potansiyel güç üniversitelerdir", dedi. Emniyet müdürlerinden özellikle öğrenci dernekleri üzerinde durmalarını istedi.

● Toplantıya katılan ANAP Genel Başkan Yardımcısı Galip Demirel öğrenci olaylarının sadece iki ilde görüldüğünü, bunu abartmamak gerektiğini söyledi.

● İçişleri Bakanlığı çevreleri ise öğrencilerin dışarıdan yönlendirildiklerini savundular.

Aslında terörün kaynağı açık. Aziz Nesin; gazeteci, yazar, sanatçı ve sendikacı 125 kişinin ortak açıklamasında TBKP'nin üzerindeki son dönemde yoğunlaşan baskılar için "Eğer Türkiye'de demokrasinin olmasını savunuyorsak, her türlü düşüncenin eyleme geçebilmesi özgürlüğünden yana olmamız gerekir" diyor ve herkesi demokrasi için mücadele etmeye çağırıyor. Aziz Nesin, terörün kaynaklarından birisidir. Tıpkı Akhisar'da tütün taban fiyatını protesto edip gözaltına alınan 48 çiftçi gibi, 16 Ocak'ta "geçim sıkıntısına karşı" kanını satan 20 bin PTT işçisi gibi.

Söz hakkı isteyen biz üniversiteliler de bu çerçevenin dışında değiliz tabii ki. Yukarıdaki bilgiler oldukça açık, açık ama açık olmayan birşey var. O da bizler nasıl terörün odağı olabiliriz.

İşkenceye karşı çıktığımız için, demokrasiye inandığımız için, idama, cinayete karşı olduğumuz için terörün odağı değil olsa olsa hedefi oluruz. Terörün hedefi Muammer Aksoy olur, yurtdışındaki tütün tekellerinin çıkarı yüzünden aç kalmak zorunda kalan çiftçi olur, Yeni Çeltek'te ölen 67 işçi olur. Ama **asla** kaynağı olmaz.

Terörün kaynağı üniversite basan faşistler, bilim adamı öldüren yobazlar, nüfusun % 6'sının gelirin % 22,4'ünü almasını sağlayıp, memurlara örgütlenme hakkı tanımayanlardır.

Terörün kaynağı **"biz ihtilali bir yıl önce yapacaktık ama halkın bizi memnunlukla karşılaması için bekledik.", "Asmayalım da besleyelim mi?"** diyenlerdir.

Görmek, bilmek ve anlamak gerçekten çok önemli ama yeterli değil. Asıl önemli olan karşı çıkabilmek, insanlık onurunu sonuna kadar savunmak, birşeyler yapabileceğinin bilincinde olmaktır.

Bunun yöntemi ise sadece örgütlenmektir. ÖD'ler ilk kuruldukalarında sloganlarından birisi de **"Örgütlü birleşik güç yenilemez"**di. Bu yüzden bugüne kadar hep bizleri örgütsüzleştirmeye, örgütlerimizi işlevsizleştirmeye çalıştılar. Amaç bizleri susturmaktı ama ne işkenceleri, ne de cinayetleri, bizleri durduramaz, her geçen gün, her öldürülen, her işkence gören, her okuma hakkı, örgütlenme hakkı elinden alınan bizlere haklı olduğumuzu bir kez daha kanıtlıyor. Gelecek demokrasinindir, bizlerindir.

DEMOKRATİK KATILIM

MUŞTU

Nasıl demokrat sivil toplum yaratılabilir sorusu uzun yıllardır aydın insanın düşünce gündemindedir. Bana göre sorunu temelden çözme yolu toplumu oluşturan bireylere katılım ve tartışma geleneğini kazandırmaktır. Bu düşünceye katılanların da görevi yaşadıkları çevrede çözüm yolunu açarak gerekli ortamı hazırlamak olmalıdır. Üniversite gençliği olarak biz de yaşadığımız ortamı katılıma ve tartışmaya açmak zorundayız.

Endüstri devrimine kadar bilim rastlantılara ve bir kaç meraklı araştırmacıya bağımlıydı. Ancak endüstrinin ve teknolojinin akıl almaz ve ivmelenerek artan gelişme hızı bilimi ve öğretildiği yer olan üniversiteyi toplumun üstyapısına çıkardı. Altyapıdan etkilenebilen ve beslenebilen üniversiteler toplumlarında lokomotiflik görevini üstlendiler. Ancak ülkemizde kurulduğu günden bu yana, üniversite, hem Osmanlı hem de Cumhuriyet dönemlerinde, yönetimlerin sık sık değiştirdiği kanunlarla güdümlü olarak yönetildi. Toplumun üstyapısında bulunan üniversitelerimiz altyapıyla organik bağ oluşturamadıkları için toplumsal işlevlerini yerine getiremeyip, toplumsal bir süs olmaktan ileri gidemediler.

Biz ODTÜ Petrol Mühendisliği öğrencileri ve öğretim görevlileri aramızda sağlıklı bir iletişim kurmak, öğrencileri düşünmeye, üretmeye ve katılıma çağırmak amacı ile her sınıftan seçimle birer öğrenci temsilcisi seçtik. Bölümümüzde iki aydır da düzenli olarak toplanıyoruz.

Bölüm başkanlığı ve öğretim görevlilerimiz bizlere olan güvenlerini ve düşüncelerimize, isteklerimize olan açıklıklarını gösterdiler. Bizler açmış olduğumuz tartışma ortamı ile yapmış olduğumuz seçimlerle demokrasi ve sivil toplum geleneğini kazanmaya çalışıyoruz. Sağladığımız katılımı ve bizi ilgilendiren konularda yönetime katılmayı toplumumuzdaki üniversite açmazının çözümü olabilecek, altyapı ile organik bağlar kurabilecek, özyönetim ve özerkliğe doğru atılmış ufak ama birinci adım olarak görüyoruz.

Bu mutlu haberi iletirken tek beklentim diğer bölümlerden aynı muştuyu alabilmektir.

M. Umur EMİNKAHYAGİL
Petrol Müh. Öğrencisi ve
III. Sınıf Temsilcisi

ÖĞRENCİ İKTİDARI

Öğrenci iktidarı sözüyle, H. Marcure'in düşüncelerini paylaştığımı söylemiyorum. Sadece 1960'lı yıllarda Amerikan Üniveristelerinde sıkça geçen birdeyim olan "student power"ı anımsıyorum. Öğrencilerin hareketli bir kesim olarak üniversite içinde güç-erk sahibi olmaya başladıkları bir döneme ait bir deyim. Şimdi genelde üniversite öğrencilerine, özelde ODTÜ öğrencilerine baktığımda, kendi adına söz alıp, dediğini yaptıracak bir güç göremiyorum.

ODTÜ öğrenci derneği var, ama?.. Tanrının ve eminim ilgili istihbarat örgütlerinin bildiğini kuldan niye saklayalım? Var olan öğrenci dernekleri kitlesellikten uzak ve demokratik örgütlenmelerini henüz olşuturamamışlar. Üstelik gerçekten demokrat, ülkenin ve kendisinin sorunlarına az çok duyarlı bir kesim öğrenci var. Bu kesim her gün büyüyor ve inatla dernekdışı kalmayı tercih ediyor. Bu noktada ODTÜ camiasında **düzeyli** bir tartışma açılmasını ve bunun nedenleri konusunda farklı düşünenlerin yazmasını ve tartışmasını isterim. Sağlıklı bir öğrenci hareketi için bu gerekli.

Sağduyu ile yaklaştığımızda görmemek elde değil, üniversite kurumu onun içinde barınanların, bilimi üreten, öğreten, öğrenenlerindir. Bu gerçeği Rektör Ö. Saatçioğlu'ndan başlayarak bütün diğer yönetici kadroların reddebileceğini düşünemiyorum. Öyle bir noktaya geldik ki, bütün dünyada değişimler yaşanıyor, doğal olarak YÖK de yıkılacak, yerine yeni bir sistem kurulacak. Acaba, ODTÜ'nün değerli öğretim üyeleri, nasıl bir üniversite yönetimi öngörüyorlar? Öğrencilerin hakkı olan yönetime katılma, söz sahibİ olma hakkını tanıyacaklar mı? Mevcut atanmış yöneticiler, aynı hakları ve seçme-seçilme hakkını öğretim üyelerine tanıyacaklar mı?

Görebildiğim kadarıyla, Petrol Müh. örneğinde olduğu gibi bütün bölümlerde demokratik seçimlerin yapılıp, öğrenci temsilcilerinin seçilmesi, yönetimde oy haklarının olmasr, örneğin disiplin cezaları, eğitim programı, stajlar, projeler ya da tezler ve genelde bilimsel üretim üzerinde öğretim üyeleriyle eşit belirleyicilik hakkına sahip olması, demokratik ODTÜ'nün oluşumunda vazgeçilmezdir. Böylesi bir oluşumun öğrenci derneğinin varlığını reddettiğini düşünmüyorum. Yine de bu konuda da tartışmanın gerekli olduğunu biliyorum.

Tabii öğretim üyelerinin de bu demokratik yapıyı desteklemeleri ve içinde yer almaları için açık bir tartışma ortamı gerekmektedir. Bu ortamın oluşabileceğinden emin değilim, Azerbaycan'a askeri müdahaleyi hemen kınayan ODTÜ Senatosu, bugüne değin (27.2.1990) M. Aksoy'un öldürülmesine ses çıkarmış değildir. Bu sanırım, suskunluğun ve ast-üst ilişkisinin sonuçları. Görünen o ki, üniversitelerde genelde esen hava henüz ODTÜ'ye varmamış.

Bu noktadan sonra, demokratik bir üniversite örgütlenmesinin oluşumunda, öğrenci derneğinin, genelde demokrat öğrencilerin ve demokrat öğretim üyelerinin ancak **birlikte** yapabilecekleri şeyler var. Bunların neler olabileceğini yine birlikte tartışmaktan başka bir seçeneğimiz yok.

Balaban CERİT
Elektrik Müh. 3. sınıf

İHTİYAR MARIA

Bir ayağın çukurda, ihtiyar Maria,
geldim seninle gerçekleri konuşmaya.
Bir tespihin dizili acıları oldu hayatın
ne seven bir erkeğin oldu, ne sağlık, ne mülk,
ancak açlık vardı paylaşılan.
Geldim seninle umudundan konuşmaya,
kızının nasıl olduğunu bilmeden
kuzuladığı o üç ayrı umuttan da
Sarı sabunla peydahlanmış ellerinin arasına al,
bir çocuğunkini andıran bu erkek elini,
sertleşmiş nasırlarını ve kıvrılmış saf parmaklarını
doktor ellerimin yumuşak utancında ov.
Dinle, emekçi büyükanne,
inan gelen insana,
göremeyecek olsanda geleceğe inan.
Tüm bir hayat boyunca umudunu boşa çıkaran
acımasız tanrıya dua etme.
Yağlıkara okşayışlarının büyümesini görmek için
ölümden acımasını isteme.
Gökler yeşil ve karanlık hüküm sürüyor sende,
herşeyden öte kızıl bir intikama sahip olacaksın,
şafağı yaşayacaklar torunlarının hepsi,
huzur içinde öl yaşlı mücadeleci.
Bir ayağın çukurda ihtiyar Maria
o gideceğin günlerden biri
otuz kefen tasarımı
bakışlarıyla selamlayacaklar seni.
Bir ayağın çukurda, ihtiyar Maria,
suskun kalacak odanın duvarları,
birleşince ölüm astımla
ve sevdaların boğazına dizilince
bronzdan dökülmüş üç okşama
(geceni hafifleten tek ışık)
açlıkla kuşanmış üç torun
her zaman bir gülümseme dudakları
yaşlı kıvrık parmaklarını özleyecekler.
Hepsi bu olacak, ihtiyar Maria.
Bir tespihin ipince acıları oldu hayatın
ne seven bir erkeğin oldu, ne sağlık, ne mal mülk,
ancak acılar vardı paylaşılan,
geçti keder içinde hayatın, Maria
Bulandırdığında gözbebeklerinin acısını
sonsuz dinlenmenin buyruğu,
ömür boyu angaryadaki ellerin
son şefkatle okşayışı içine çektiğinde
onları düşüneceksin... ve ağlayacaksın,
zavallı ihtiyar Maria.
Hayır, hayır yapma
bir hayat boyu umudunu boşa çıkaran
umursamaz tanrıya kendini teslim etme,
ölümden aman dileme,
korkunç bir açlıkla kuşanmıştı hayatın,
sonunda kuşandı astımla.
Fakat bildirmek istiyorum ki sana
umutların kısık ve yiğit sesiyle
intikamların en kızılı ve yiğit olanıyla
ideallerimin en doğru boyutuyla
yemin etmek istiyorum.
Sarı sabunla perdahlanmış ellerinin arasına al
bir çocuğunkini andıran bu erkek elini
sertleşmiş nasırlarını ve kıvrılmış saf parmaklarını
doktor ellerimin yumuşak utancında ov.
Huzur içinde yat, ihtiyar Maria
Huzur içinde yat, ihtiyar mücadeleci.
şafağı yaşayacaklar torunlarının hepsi
YEMİN EDİYORUM Kİ... **(Che Guevera)**

MARX'IN İTİRAFLARI*

En sevdiğiniz erdem: Sadelik.
Erkeklerde en sevdiğiniz erdem: Güçlülük
Kadınlarda en sevdiğiniz erdem: Zayıflık
Başlıca özelliğiniz: Amaç kesinliği
Mutluluk nedir: Savaşmak
Mutsuzluk nedir: Boyun eğmek
En kolay hoş gördüğünüz kötü huy: Çabuk kanmak
En nefret ettiğiniz kötü huy: Uşaklık
En sevmediğiniz şey: Martin Tupper**
En sevdiğiniz iş: Kitap kurdu olmak
Ozan: Shakespeare, Aiskhylos, Goethe
Düz yazıda: Diderot.
Erkek kahraman: Spartacus, Kepler.
Kadın kahraman: Gretchen***
Çiçek: Defne
Renk: Kırmızı
Ad: Laura, Jenny.
Yemek: Balık
En sevdiğiniz maxim: Nihil humanum a me ailenum pute.
(İnsani olan hiçbir şey bana yabancı değildir.)
En sevdiğimiz söz: De omnibus dibutandum.
(Herşeyden kuşkulan.)

---

* Bu, Marx'ın kızları Laura ve Jenny ile oynadığı bir anket oyunuydu.
** Martin Tupper (1810-1889) Populer bir İngiliz ozanı.
*** Margrete adının kısaltılmışı.

ANKARA FİLM

Katılan yapıtların sergileneceği, konusu "SİNEMA SEYİRCİSİ" olan karikatür yarışmasının yanısıra, kısa metrajlı film yarışmasına ise bu yıl toplam 61 kısa film başvurdu.

Oldukça ilgi göreceğini umduğumuz yabancı film gösterileri bölümünde Fransa, İngiltere, Macaristan, Çin Sovyetler Birliği, Federal Almanya gibi ülkelerden 40 kadar önemli ve seçkin film gösterilecek. Ayrıca doğumunun 100. yılı nedeniyle Fritz Lang toplu gösterisi de yer alacak.

9-18 Mart tarihleri arasında gerçekleştirilecek olan Ankara Film Şenliği, bu yıl dördüncü kuruluş olarak katılan Çankaya Belediyesi ile birlikte, BİLAR A.Ş., BİLİM ve SANAT Dergisi ile Mülkiyeliler Birliği tarafından düzenlenmektedir.

Amaçlarının başında "Türk Sinema Sanatı'nın gelişmesini, nitelikli ürünler vermesini, genç ve yeni film yaratıcılarının değerlendirilmesini sağlamak" bulunan Ankara Film Şenliği, bu amaçlar doğrultusunda birçok etkinlikler düzenlemektedir.

Bu etkinliklerin başında yarışmalar geliyor. Toplam 20 filmin başvurduğu uzun metrajlı Türk filmleri yarışmasında yer alan filmler, Amerikan Kültür Salonu'nda gösterilecek. Bu filmlerin arasında Memduh Ün'ün son filmi olan ve başrollerini Uğur Polat ve Aslı Altan'ın paylaştıkları **"Bütün Kapılar Kapalıydı"**, Zülfü Livaneli'nin **"Sis"**, Yavuz Özkan'ın **"Film Bitti"** ve Sezen Aksu-Ferhan Şensoy'un rol aldıkları **"Büyük Yalnızlık"**, Bilge Olgaç'ın **"Gömlek"** filmleri de bulunuyor.

Fransa Luis Bunuel'in toplu gösterisinde **"Le Phantom De La Liberte"** (Özgürlük Hayaleti), **Le Charme Disciret De La Bourgeoisie** (Burjuvazinin Gizli Çekiciliği), **Bir Oda Hizmetçisinin Günlüğü, La Voie Lactee** (Samanyolu), **Cet Obscur Objet Du Desir** (İsteğin O Belirsiz Nesnesi) isimli filmler bulunuyor. Claude Berri'nin ise **Le Vieil Homme Et L'enfant, Tchao Pantin Manon Des Sources, Jean De Floretta** isimli filmlerinin yanısıra Jean Luc Godard'ın **Pierre Le Fou** isimli filmi gösterilecek.

Ünlü İngiliz yönetmeni David Lean'in "LAWRANCE OF ARABIA" ve "A PASSAGE TO INDIA" (Hindistan'a Bir Geçit) isimli iki önemli filmi yabancı film gösterileri kapsamında bulunuyor.

David Lean, çayçılık, klaletcilik, kurgu ve kamera asistanlığı ve yönetmen yardımcılığından sonra yönetmenliğe başladı. **"Brief Encounter"** ve Charles Dickens'ın romanlarından uyarlanan **"Great Expectation"** ve **"Oliver Twist"**'i çeken Lean **"Bridge on The River Kwai"** (Kwai Köprüsü) filmiyle kişisel

ŞENLİĞİ...

Hazırlayan:
FİLİZ AKAR

oskarını kazandı. Bu filmden sonra 15 milyon dolara mal olan ve 7 dalda oskarı kazanan, 1962 yapımı **"Lawrance of Arabia"**yı filme alan Lean, bu filmden sonra süper prodüksiyonların yönetmeni olarak ünlendi. 1965'de İspanya, Kanada, Finlandiya'da çektiği **"Dr. Zhivag"** (Dr. Jivago) tüm dünyada olağanüstü ticari başarı kazandı.

"Lawrance of Arabia" birçok eleştirmen için sanatsal değer taşıyan nadir süper prodüksiyonlardandır. Bu dev yapımın çekimine 15 Mayıs 1961'de Ürdün'de başlandı ve Fas, İspanya, Suudi Arabistan, İngiltere'de devam edildi. Kum fırtınaları, kuraklık gibi çöl koşulları çekim çalışmalarını zorlaştırırken, öte yandan David Lean'in usta yönetimi ile birçok sahnenin gerçekçi ve özgün olması sağlandı.

A Passage to İndia ise İngiliz edebiyatının ünlü bir klasiğidir. Ve ancak yazıldıktan 60 yıl sonra sinemaya uyarlanmıştır. En iyi yardımcı kadın oyuncu (Peggy Ashcroft) ve en iyi özgün müzik (Maurice Jarre) dallarında oskar alan ayrıca New York Film Eleştirmenleri Birliği'nin dağıttığı en iyi yönetmen ödülünü de Lean'e kazandıran film değişik konusu ve yapısıyla oldukça ilginç bir filmdir.

Genç bir kız olan Adela, nişanlısını görmek için Hindistan'a gelir ve ülkenin sefaletini, yoksulluğunu, kısaca gerçek yüzünü görür. İngilizlerin ırkçı tutumundan rahatsız olarak genç bir doktor olan Aziz ile arkadaşlık kurar. Hindistan'daki mağaralara yapılan bir gezi sırasında Aziz ile Adela'nın ortadan kaybolması, Aziz'in Adela'ya tecavüze yeltendiği suçlamasıyla ve mahkeme önüne çıkmasıyla sonuçlanır. Bu dava varolan Hint ve İngiliz kültürleri arasındaki çatışmayı iyice su yüzüne çıkarır. Ve odak noktası haline gelir. Marabar Mağaralarında olanlar konusunda ne kitabın yazarı, ne de filmin yönetmeni David Lean yorum yapmamışlar ve bu konudaki kararı seyirciye bırakmışlardır.

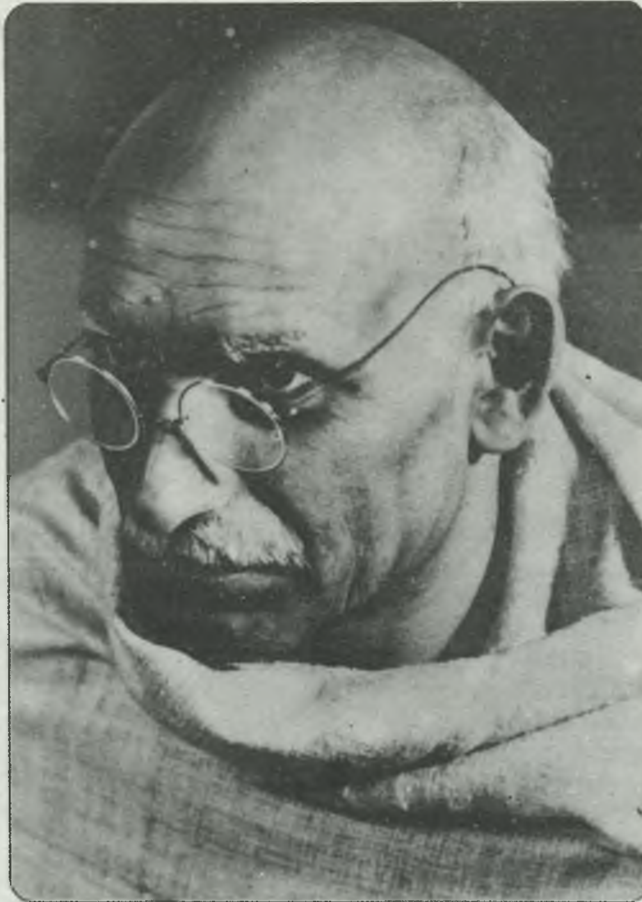
Şenlikte gösterilecek diğer filmlerden ikisi de Amerikalı yönetmen Richard Attenborough'un çektiği "GANDHİ" ve "CRY FREEDOM" (Özgürlük Çığlığı).

"GANDHİ"nin film biyografisinin 1982'nin en iyi filmi seçilmesiyle Sir Richard Attenborough çabalarının ödülünü almış oluyordu. Attenborough filmin gerçeğe uygun olabilmesi için, Gandhi'yi en iyi tanıyan kişilerden biri olan Nehru ile ilişkiye girdi ve senaryoyu ona okutup, düşüncelerini aldı. Yıllarca Gandhi için uygun oyuncu arayan Attenborough, sonunda İngiltere dışında tanınmayan bir tiyatro oyuncusu olan Ben Kingsley'i buldu. Kengsley Gandhi rolüne kendini çok iyi

hazırladı. Gandhi ile ilgili kitaplar okuyup, filmler seyretti, yaşamının geçtiği yerleri ziyaret etti. Dış görünüşünü benzetmek için zayıfladı ve Gandhi'nin yaşam biçimini benimsedi. Uzun süren çaba ve çalışmanın sonucunda Gandhi'yi gençliğinden yaşlılığına kadar büyük bir başarıyla oynadı.

Film birçok yönden David Lean'in başyapıtlarını ve özellikle **"Lawrance of Arabia"**yı anımsatmaktaydı. Hindistan kentlerinin gecekondu mahallelerindeki fakirlik, pislik ve ölümü gösteren sahneler, sarayın görkemini sergileyen sahnelerle çatışıyor ve çelişki seyircinin gözleri önüne seriliyordu.

Gandhi ile sinema tarihinin en başarılı film biyografisini gerçekleştirmiş olan Attenborough, bu dev filmi ile 11 Nisan 1983'de 8 dalda oskar aldı.

Yapımcı ve yönetmen olarak iki ödül kazanan Richard Attenborough ayrıca Los Angeles yabancı basın birliğinin ödülünü ve Martin Luther King Barış ödülünü kazandı.

Yönetmenin gösterilecek olan diğer filmi "CRY FREEDOM" (Özgürlük Çığlığı) (Black Consciousness) Siyah Bilinç hareketinin önderlerinden olan Steve Biko'nun gerçek yaşamından filme aktarılan öyküsünü canlandırıyor.

Steve Biko, 1975 yılında varlıklı bir Güney Afrikalı ailenin oğlu olan Gazeteci Donald Woods ile tanışır. Biko 18 Ağustos 1977'de tutuklandı ve 22 saat süren sorgulamadan 6 gün sonra yaşamını kaybetti. Hükümet ve polis Biko'nun intihar ettiğini söylediler. Woods arkaşının ölümünü araştırdığı için yoğun baskı gördü ve ailesiyle İngiltere'ye kaçmak zorunda kaldı. *"Steve Biko-İnsancıllığın Sesi"* ve *"Asking for trouble-Bela Aramak"* adlı kitaplarla Biko'nun öyküsünü dünyaya duyurdu.

Attenborough'un 1987'de tamamladığı **"Cry Freedom"** Güney Afrika gerçeğini gözler önüne seren belgesel nitelikli bir filmdir.

ANKARA FİLM ŞENLİĞİ kapsamındaki söyleşiler bölümünde Ankara Film Şenliği kapsamında ayrıca sergiler, söyleşiler, açık oturumlar da yapılacaktır. Müjde Ar, Tarık Akan, Metin Erksan, Aziz Nesin, Gunter Wallraff, Zuhal Olcay, Tevfik Başer, Oğuz Adanır, Seçil Büker, Mengü Yeğin, Sabahattin Çetin, Şahika Tekand'ın sinemayla ilgili konularda yapacakları söyleşilerin yanısıra, konuları 1980 Sonrası Türk Sinemasının Durumu, Amerikan Sineması ve Etkileri, Sinema Şenlikleri olan açıkoturumlar da yapılacaktır.

"Uluslararası Festival Afişleri" sergisi "Yılmaz Güney anıt mezar projesi yarışması maketleri" sergisi Dost Sanat Ortamında, Karikatür Yarışmasına katılan yapıtların sergisi Çankaya Belediyesi Cromocopy Galerisinde, "Sinema 24 Kare" konulu set ve portre fotoğrafları sergisi Akün Sineması fuayesinde sergilenecektir.

Başlıca etkinliklerini belirttiğimiz Ankara Film Şenliği birçok sinemaseverin çabası ve çalışmasıyla kotarılmaya çalışılmaktadır.

Şenliğin sürekliliğini sağlamak, işleyişteki birçok zorlukları ve sorunları azaltmak açısından kurumlaşması şarttır. Bu tür şenlik ve etkinliklerin bütün sanat dallarında da yaygınlaşması umuduyla.

Özgür ve coşkulu sanat ortamları dileriz.

Hazırlayan
Filiz AKAR

ANARCHY IN ROCK

Anarşizm... Başta devlet olmak üzere tüm baskıcı kurumların, ortadan kalkması gerektiğini öne süren öğreti. Başlıca teorisyenleri Proudhon, Bakunin ve Kropotkin'dir. Anarşizme göre yöneticiler varolduğu sürece insanlar eşit ve özgür olamazlar, bu yüzden özgürlüğü gerçekleştirme devrimine, devleti ortadan kaldırmakla başlanmalıdır. İnsan bir üretici olarak anamalın otoritesinden, bir birey olarak dinsel törenin otoritesinden, bir vatandaş olarak devletin otoritesinden kurtulmalı ve özgür bir gelişme olanağına kavuşmalıdır. Bu bağlamda ütopik bir felsefe olan anarşizm bundan dolayı daha sonraları nihilizme varmıştır.

Batıda anarşi kelimesi günlük kullanımda her türlü başkaldırı hareketini kapsayacak kadar gelişmiş, ülkemizde ise TRT ve üstün habercilik anlayışı sayesinde her türlü adam öldürme, silahlı soygun ve ırza geçme olaylarına "anarşik olay" adı takılmakta.

Bir sokak müziği olarak Rock, ortaya çıktığından beri başkaldırının bir parçası olmuştur. Rock'un anarşizan eğilimi sanatçıların kişiliklerinde kendilerini gösterir önceleri. Mick Jagger, Rolling Stones henüz amatör bir grupken kravat takmak zorunda olduğu için televizyona çıkmayı reddetmiştir. Kravat takmak düzene uyumun simgesidir onun için. The Doors'un solisti ve hippylerin "peygamberi" Jim Morrison Miami'de bir konserde sahnede otuzbir çeker! Bu sadece bilinç ötesi müzikle bütünleşmiş görsel ve fiziksel bir boşalma olayı değil, aynı zamanda bütün ayıpların dört duvar arasında kalması gerektiğine inanan töreciliğe ve ayıp kavramının ta kendisine yönelik bir başkaldırıdır da.

70'li yılların ikinci yarısına doğru Hippy hareketi bir sürü nedenden dolayı dağılır. Bu nedenler kısaca uyuşturucu bağımlılığı, toplumun hippy altkültürünü sindirip, moda haline getirerek, altkültürü egemen kültürün bir parçası yapması ve artık büyüyen çiçek çocuklarının bireysel tercihleri olarak sıralanabilir.

Evet, hippyler arkalarında bir sürü kazanımlar ve kaybedimler (o da ne demekse?) bırakıp dağılmışlardı, ama başkaldırı ateşini canlı tutacak birileri olmalıydı bir yerlerde. Ve Punklar çıkageldi.

Punk'ın kelime anlamı serseri demek. Punk altkültürü ise batı tarihinin gördüğü en radikal akımdı ve egemen kültür için hiç de yenilir, yutulur lokma değildi.

Umberto Eco "Ben giysilerimle konuşurum" diyor. Punk estetik anlayışı da ilk bakışta giysilerde kendini gösteriyor. Küfürlerle dolu T-shirtler, postallar ve askeri giysiler ilk bakışta tepkiyi dile getiriyordu. Garip saç biçim ve renkleri, makyajlar çağımız normal(!) insanını karikatürize ediyor, meşin montlar ve toplama aksesuarlar kız-erkek ayrımı tanımıyor ve "simgesel düzeyde sınıf ve cinsiyet stereotiplerinin kaçınılmazlığına, doğallığına karşı mücadele veriyordu."(1)

Punk beraberinde nihilizmi getirdi. Bu insanlar barıştan, sevgiden evrensel bilinçten hiç bahsetmediler. Bunlar öylesine uzak kavramlardı ki onlar için., Kurtarılacak bir dünya, güzel bir gelecek düşü yoktu. Sadece tepki ve nefret vardı. İnsanları kazanmak, onlara sevimli görünmek için hiçbir çaba harcamadılar. Tam tersine, hiçbir zaman uzlaşmadılar ve topluma duydukları nefreti hep öne çıkardılar. Özgürlük yanlısı diğer bazı altkültürlerle birlikte hareket ederken bile toplumsal olmayı hiç düşünmediler. Londra'da ırkçılık aleyhtarı gösterilere katılan punklardan bazılarının gamalı haç takmaları hakkında, punklara sorular soran bir gazeteci şu cevabı almıştır: "Punklar nefret edilmekten hoşlanırlar." Gamalı haç düşmanın simgesidir İngiliz için ve punk topluma düşman olarak görülmekten hoşnuttur.

Punk müziği de tüm punk hareketini belirleyen anti-sosyallik ve toplumsal-kutsal değerleri yıkma eğilimini yansıtıyordu. Grup isimleri, The Unwanted (İstenmeyenler), The Rejects (Reddedilenler), Sex Pistols (Seks tabancaları), The Clash (Çarpışma), The Worst (Beterler) ve şarkı adları; Belsen was a gas (Belsen bir osuruktu), If you don't want to fuck me, fuck off (Beni sikmek istemiyorsan, siktir git), I wanna be sick on you (Üstüne kusmak istiyorum) bu eğilimi açıkça belirtiyor.

Sex Pistols bu türün en ilgi çeken grubu olarak ortaya çıktı. Solist Johnny Rotten "biz müzik değil kaos peşindeyiz" sözleriyle grubun müzik anlayışını özetlemektedir. Grubun ünlü şarkısı "Anarchy In The U.K." 1977'de çıktı ve bir anda punkların milli marşı oldu. Aynı albümdeki "God Save the Queen" grubun politik görüşünü ortaya koyuyordu.

"God Save the Queen
And her fascist regime
No future, no future for you!!"

Davranışlarıyla da grup (özellikle Johnny Rotten) punkların öncüsü haline geldi. Aralık 1976'da televizyonda yayınlanan bir röportajda "ibne", "piç", "siktir" gibi sözcükleri kullandıkları zaman bütün İngiltere panik oldu ve muhafazakar çevreler Pistols'a savaş açtı. Daha sonra 4 Ocak 1977'de Heatrow havaalanı görevlilerinin önünde tükürerek ve kusarak olay çıkarttılar. Polis müstehcenliklerinden dolayı dava açtı ve E.M.I. adlı şirket plak sözleşmelerini iptal etti. Fakat davadan sonuç alınamadı ve grup "Virgin Records"la anlaşarak ünlü albümleri "Never Mind the Bullocks, Here's the Sex Pistols"ı (Hadım boğaları boşver, seks tabancaları burada) çıkarttı. Albümde E.M.I. için de bir şarkı vardı:

"Blöf yapıyoruz sandın
Para kazanmak istiyoruz sandın
Gerçek olduğumuza inanmıyorsun
Yoksa ucuz cazibeni kaybederdin
Kim?
E.M.I., E.M.I.
Körü körüne kabullenmek
Kuyruktaki salakların işaretidir
Kim gibi mi?
E.M.I., E.M.I."

Giratist Sid Vicious'un aşırı dozdan ölümü Sex Pistols'un sonu oldu.

Pistols'la aynı sıralarda daha politik, daha lirik anlatımlarıyla Clash ortaya çıktı. Mayıs 1977'de White Riot"ı çalarlarken Rainbow salonunun tüm sandalyeleri kırıldı. Bu parça Punk klasiği oldu ve Clash de arkalarındaki kitleyi iyi değerlendirerek ırkçılık aleyhtarı konserlere katıldı, yabancı düşmanlığına, şiddete, savaşa ve uyuşturucu bağımlılığına karşı kesin tutum takındı. Clash punk akımı içinde en tutarlı gruplardan biriydi. 1980 albümü "Sandinista" da Nikaragua'yı anlattı Clash. "Washington Bullets" bu albümde yer aldı:

Washington Mermileri(2)

Ah! Anne, anne! Bak şuraya
Yine o sokakta oynuyor çocukların
Bilmiyor musun neler oldu, orada?
14 yaşında bir genç vuruldu, orada.
Kargaşa kentinin tabancaları,
Katil soytarılar, kanlı paranın adamları
Yine patlatıyorlar bu Washington mermilerini
Şili'deki her hücre anlatır sana
İşkence gören insan çığlıklarını
Allende'yi anımsa, önceki günleri,
Ordu gelmeden önceki.
Lütfen anımsa Victor Jarayı
Santiago Stadyumu'nda
Es Verdes-Yine bu Washington mermileri
....
....
Ve ilk kez bugüne dek
Nikaragua'da devrim olduğunda
Müdahale gelmedi Amerika'dan
Amerika'nın insan hakları(!)
Halk savaştı başkana karşı
O da uçtu gitti.
Ne yapabilirdi başka Washington mermileri olmaksızın.
Ve eğer Moskova mermilerinden kaçabilmiş
Bir Afgan direnişçisi bulabilirseniz
Komünistlere oy verme konusunda ne düşündüğünü sorun
Sorun Dalai Lama'ya Tibet tepelerinde
Kaç Monk aldı Çinliler?
Savaş artığı bir bataklıkta
Durdurun herhangi bir paralı askeri
Ve kontrol edin fişekliğindeki İngiliz Mermilerini
Que?
... SANDİNİSTA!!"

Clash'in tarzı kuru bir ajitasyonun ~~çok~~ ötesindeydi. Buruk lirizmi, dağınık müzikal yapıları ve militanca tutumları onları punk içinde ayrı bir yere getirdi. İşte "The Street Parade":

Sokak Gösterisi(3)

"...................
....
Buradayım ben
Kentin ilk kilisesinin yanında
Ve gözyaşlarını gördüm
Düşselliğin yüzünde
Yokolacak olsam da
Katılıp sokak gösterisine
Yokolup solacağım
Sokak gösterisinin içinde"

80'lere doğru Punk müziği New-Wave, post-punk, punk-rock ve pop gibi yollara ayrılırken Heavy Metal adlı yeni bir tür

hızla yükseliyordu. Bu tür de Rock'ın çoğu alt türleri gibi işçi sınıfı kökenliydi ama punk kadar kesin bir politik tavrı yoktu, hatta Iron Maiden gibi milliyetçi, dahası Manowar gibi faşist grupları bile barındırıyordu. Ama Rock'ın sokak ruhunu taşıyordu ve özgürlükçü sesler kendilerini duyurmaktaydılar. Bunlar arasında hümanist tutumuyla Gary Moor'u ve daha radikal olan Accept'i sayabiliriz. 83'de altın çağını yaşayan heavy metal daha sonraları tıkandı ve yeni alttürler ortaya çıktı. Bunlar arasında trash metal, speed metal, death metal gibi devamı gelmeyecek akımlar olduğu gibi progressive metal ve hardcore gibi sağlam akımlar da vardı. Özellikle hardcore punkdan oldukça etkilenmişti ve politik tutumu çok açıktı. Bu türün en iyi örneklerinden Magadeth ve "Peace Selis":

"What do you mean I don't believe in God
I talk to him everyday
What do you mean I don't support your system
I go to court when I have to do
....
What do you mean I hurt your feelings
Didn't know you have any feelings
What do you mean I ain't kind
Just not you kind
....
Can you put a price on peace
Peace sells but who's buying..."

Progressive Metal'de ise Queensryrche anarşinin kara rengini müzikte yansıtıyor. Grubun ikinci LP'si "Rage for Order" (Düzene Öfke) ve son albümü "Operation Mindcrime" (Düşünsuçu Operasyonu) tutarlı politik tavırlarını açıkça sergiliyor.

Bunların dışında pek çok Rock'çı egemen kültüre, topluma ve kurallara karşı savaşıyor ama kitle iletişim araçları egemen sınıfların elinde olduğundan seslerini duyuramıyorlar. Türkiye' ye sesi gelen Rock'çılar ise boyalı basının süzgecinden geçiyor ve birtakım ne idüğü belirsiz uzlaşmacı şarkıcılar asi damgasıyla piyasaya sürülüyor.

Punk ve bunun gibi kuralları kesinlikle reddeden altkültürel akımlar ise Türkiye'de hiçbir zaman anlaşılamadı ve benimsenemedi. Egemen kültürün parçası olan gençlik kesimi yapısı gereği Madonna'yı ve Michael Jackson'ı tercih etti. Radikal Sol benimseyemedi çünkü punk dalgacı ve antisosyaldi, onlarsa ciddiydi ve marjinal kalmak istemiyorlardı (hepimizin bildiği radikal sol akımlar Türkiye'de acayip popülerdir!). Bu konuda daha hoşgörülü olan eski hippy yeni enteller ise hala 68'de nerede hata yaptıklarını tartışıyorlardı, farkına bile varamadılar. Farkına varanlar ise dudak büktüler, "İyi ama abi, çözüm getirmiyor ki yaa!" gibi eleştirilerde bulundular. Unuttukları şeyse sanatın işlevinin çözüm getirmek olmadığı.

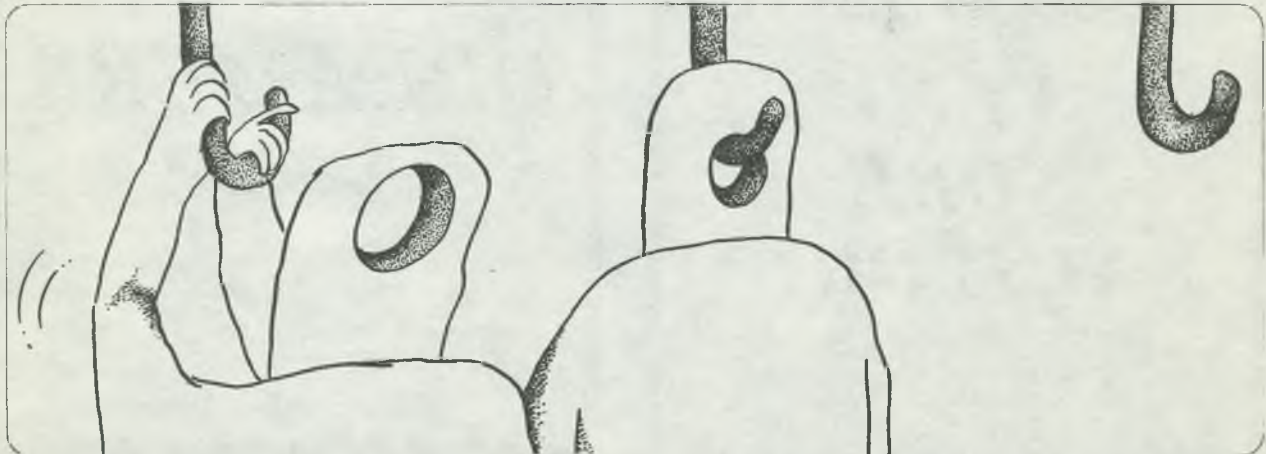
Rock anarşist bir müzik, Yabancılaşmış metropol insanının topluma, kurallara, yasalara, bu yaşam biçimine duyduğu öfke. Saf, doğal bir tepki Rock. Çözümün varlığına inanmayan Rockçı için bu tepki çözüm aracı değil, başlıbaşına amaç. Bu yolla onu yokeden topluma zarar verebiliyor, metropolün gürültüsü içinde sesini duyurabiliyor. Kişiliği ezen, insanları sıradanlaştıran toplumsal düzene karşı başkaldırmak onun için varolduğunu hissetmenin tek yolu, belki de varolmanın ta kendisi.

"BİR SES ÇAĞIRDI BENİ, 'DÜŞENE DEK DİREN'
EZGİ, ESKİ BİR İSYAN ŞARKISIYDI"
Rebel Waltz-The Clash

"............. (ç)
DÜNYA AŞKINA, NEDEN BURDAYIZ?
ACI VE KORKU TATMAK İÇİN DEĞİL HERHALDE
PEKİ, ORDA OLUŞUN NEDEN?.."

ÖZGÜR KARAKEDİ

KAYNAKLAR:
1. Dick Hebdige "Gençlik ve Altkültürleri"
2. Stüdyo İmge Sayı 3, Eylül 1985
3. Stüdyo İmge Sayı 3, Eylül 1985
4. Argos Sayı 4, Aralık 1988

GAZETECİLERE SALDIRI

Ali Tevfik Berber-Halil Nebiler
BDS Yayınları.

Gazetecilere saldırılar Ali Tevfik ve Halil Nebiler'in ortak bir çalışması ve bu araştırmalar üzerine dayalı yorumlar üzerine kurulmuş. Öncelikle 6 Kasım 1983'ten 1988'e 4,5 yıllık dönemde Türkiye'de meydana gelen ve kayıtlara geçen saldırı olayları üzerinde durulmuş ve bunlarda kimlerin, nasıl, niçin, kimin adına rol oynadığı araştırılmış. Dünyadaki saldırı olayları da incelenerek "neden" sorusuna ortak bir cevap bulunmaya çalışılmış, sol basına yapılan baskılar özel bir bölüm halinde ele alınarak, toplatmaların, yazı işleri müdürleri ve yazarlara verilen, toplamı binlerce yıla varan cezaların nedenleri(?) ortaya konulmuş.

Aslında kitapta verilmek istenen; saldırı olaylarını ortaya çıkarıp acındırmak değil. Bir gazetecinin coplanmasının, işkence görmesinin, hakaretlere uğramasının, ya da basın organlarının yayın hayatında aksaklıklar meydana getirilmesinin ve bunun hükümet, muhalefet hatta basın sendika ve dernekleri tarafından kuru bir kınama ile geçiştirilmesinin güncel hale getirilmesini, kanıksanmasını eleştirmek... Kendilerine zehirli gaz, yalancı vatan haini, devlet düşmanı, rejime karşı, dinsiz, komünist denmesine, özel olarak yaptırdığı kaleminin ucundaki elektrik şoku ile gazetecilere şaka yapıp kahkahalara boğulan ve geldiği ilk günlerde "gazetecilere dokunmayın, onlar da ekmek parası için çabalıyor" derken, 2 yıl sonra koruma polisleri tarafından tartaklanan bir gazeteciye "onlar çekme diyorsa çekmeyeceksin" diyebilen başbakanlara, fotoğraf makinasının denklanşörüne basmak üzere iken polisin "çekme, vururum!" tehditlerine maruz kalmalarına, doğru bildiklerini yazdıkları için hapis cezaları almalarına, kitabın deyimiyle "Muhabir değil, muhbir olarak istenmelerine" copa, küfüre, işkenceye, tartaklanmaya rağmen halkın sesini duyurmaya, ona ayna olmaya çalışan gazetecilere yapılan baskı ve saldırıların özünde halka karşı yapılmış olduğunu göz önüne getirmek.

Basına yapılan saldırılar ve baskılar arasında yapılan gruplamalarda kitabın vardığı bizleri onurlandıracak ve gurur verecek bir sonuç var: "İncelenen 4,5 yıllık dönemde ve daha öncesinde ne üniversite öğrencilerinden ne de illegal sol örgütlerden gazetecilere tek bir saldırı olayı bile gerçekleşmemiş."

Bu sonuçta yakın tarihimizdeki olayların çoğunda ve en son 1 Mayıs 1989'da suçların üzerlerine yüklendiği; büyüklerimizin deyimi ile "bölücülerin" basına, halka ve insana saygısını net bir şekilde gösteriyor.

Bakanın "Özgürlüklerin kötüye kullanılması anarşiyi getirir. Gazetelerimiz kahvaltıda iştah kesmek için yararlı bir rejimdir." sözleri ile basın özgürlüğüne ve insan haklarına yaklaşımının ne kadar içten olduğunu anladığımız bir hükümet ve sistem tarafından yönetiliyoruz.

Bir ülkede sudan sebeplerle gazetecilere, basına saldırılıyor, insan onuru kırılıyorsa halkın bilmesinin istenilmediği birşeyler var demektir.

Gazetecilere saldırılar 1 Mayıs 1989'daki coplar, si-

lahlar, son dönemlerdeki yayın hakkı kısıtlamaları, basında tekelleşme gibi sorunlarla gelişen ve halkın birşeylere karşı ilgisinin arttığı, duyarlı hale gelmeye başladığı bir dönemde okunması gereken bir kitap.

Özlem Çarıkçıoğlu

"En iyi gazeteci ölü gazetecidir."

(70-80 arasında öldürülen 524 gazetecinin öldürülmesinden sonra birilerinin sloganı)

❑❑❑

KOLAY BİR KİTAP TANITIMI: ŞERİAT VE KADIN

İçinizden her biriniz birer çoban değil midir? Ve karınız ve çocuklarınız sürünüz değil midir (s. 226)... Kadın malı yüzünden nikah edilir (s. 187)... Hiç bir kadına, nefsini kocasına sunmadan uyuması helal değildir (s. 232)... Koca cinsel ilişkide bulunmak için karısını çağırdığı zaman, karısı ocak başında yemek pişirir olsa da kocasına icabet etsin (s. 232)... Kadın deveye binmiş ve semerine yerleşmiş iken bile kocasının cinsel ilişki isteğine karşı çıkamaz (s. 233)... Şehvetini gidermek üzere kişi karısını çağırdığı zaman kadın gelmekten kaçınır, kocası da bu sebeple ona kırgın ve kızgın olarak gecelerse, melekler sabaha kadar o kadına lanet ederler (s. 233)... Sokakta giderken kadın denilen şeytanı gördüğünüz an derhal eve dönüp karılarınızla sevişin ve kabaran şehvetinizi giderin (s. 67)... Benden sonra erkeklere, kadınlardan daha zararlı fitne ve fesad olarak hiçbir şey bırakmadım (s. 61)... Çünkü bakire kızlar daha tatlı dilli, dudaklıdırlar, cinsel organları daha eylemli ve daha çok haz vericidir (s. 51)... Kocasına boyun eğen, kocasının hizmetlerini gören ve her an onun şehvetini gideren kadınlar iyi kadınlardır ve ancak bu kadınlardır ki, cennete ulaşacaklardır (s. 21)... Kadınlar aklen ve dinen eksik yaratıklardır (s. 223)... Karılar tarlalarınızdır, tarlalarınıza dilediğiniz gibi girin (s. 223)... Eğer erkek tepeden tırnağa cerahat olsa, kadın da dili ile yalasa, yine de erkeğin hakkını ödeyemez (s. 223)... Kadın en yararlı mefruşat ve döşemedir (s. 108)... Namazı bozan üç şey vardır: Kadın, eşek ve kara köpek –kırmızı köpek bozmaz– (s. 110)... Cehennemi gördüm, çoğunluğu kadındı (s. 129)... Yüz ve bedence güzel kadınlarla evlenin (s. 163)... Bir kadınla dört şey için evlenilir: Serveti, güzelliği, asaleti ve dindarlığı (s. 170)... Vücudu yıpratan şeylerden biri de yaşı geçmiş kadınlarla cinsi münasebette bulunmaktır (s. 173)... Kadınlarınızı kemiklerini kırmadan suratlarına vurmadan ve kanatmadan dövünüz (s. 118)... Kim gürültüden hoşlanır ise karılarının ve köpeklerinin sayılarını artırsın (s.122)... Unutulmuş borcu ödeyenler ya da her namazdan sonra ihlas okuyanlar cennette istedikleri kadar huriye sahip olabilir (s. 126)... İnananlar arasında en makbul kişi, fazla sayıda kadınla evli olandır (s. 318)... Ben cömertlikte, yiğitlikte, cinsi güçte ve bedeni kuvvette, bu dört özellikte insanlara üstün kılındım (s. 319)... Cebrail'e cinsi münasebetteki zafiyetimden şikayet ettim. Cebrail bana keşkek yememi tavsiye etti (s. 321)... Kocasına itaatkar olan, kocasını memnun kılan, kendisinden razı bırakan kadınlar cennete girerler (s. 438)... Kadınlar aklen ve dinen eksik yaratıklardır, bundan dolayıdır ki, onlarla iyi geçinmek, akıllarının noksan olduğunu düşünüp onlara acıyarak eziyetlerine katlanmak gerekir. Kadınlarınız hakkında Allah'tan korkun çünkü onlar sizin elinizde hürriyetlerini kaybetmişlerdir, onlar sizin kölelerinizdir (s. 261)... Ölen kadının ardından 3 günden fazla yas tutulmaz; eğer ölen koca ise, karısının 4 ay 10 gün yas tutması gerekir (s. 265)... Biriniz eşiyle cinsi münasebette bulunduğu zaman eşi ile kendisinin arkasına bir örtü alsın. Eşler iki vahşi eşek gibi örtüden büsbütün arınmasın (s. 251)... Orucu bozup kazayı gerektiren haller; ölü ile ve hayvanla yapılan münasebette inzalin vak olması (s. 248)... İçinizden biriniz münasebette bulunacağı zaman ailesine hayvan gibi çullanmasın, öpüşsün, şehveti tahrik edici sözler söylesin (s. 252)... Kadınların sözü ile hareket ederseniz, yerin dibi, yerin üstünden daha hayırlıdır size... Karılarınızın fikrini alın fakat söylediklerinin aksini yapın... Hükümet ve devlet işlerini kadınlara tevdi eden hiç bir millet felah bulmaz (s. 409)... Karılarınıza, kızlarınıza okuma yazma öğretmeyin; onlara sadece yün örmesini ve bir de Kur'an-ın Nur suresini öğretin (s. 417)... Kadın eğe kemiği gibidir. Onu doğrultmak istersen kırarsın. Onu kendi haline bırak ve eğriliğiyle ondan faydalanmaya bak (s. 94)... Eğer birinizin üzerine kadın idrarı sıçrayacak olursa o yeri mutlaka iyice yıkayınız; fakat eğer erkek idrarı sıçramış ise, bu takdirde elbiseyi ya da o şeyi yıkamaya gerek yoktur, sadece silkelemek yeterlidir (s. 97)... Ben kadınlarla asla tokalaşmam (s. 99)...

Biliyoruz siz bu peygamber emirlerini dinlemeyeceksiniz, iyisi mi bizimkini dinleyin: İlhan Arsel'in "Şeriat ve Kadın" adlı kitabını okuyun! (Ferhat GÜL)

...DÜN BUGÜN...

Başka bir üniversiteyi bırakmış, oldukça yüksek bir puanla ODTÜ'nün bir bölümüne girmiş, yaşını başını almış bir öğrenciyle yemekhanede konuşuyorduk.

— Sizin dergi yasal mı yasa dışı mı çıkıyor diye sordu. Genellikle bağıra çağıra konuşan ben her sinirlendiğimde olduğu gibi soğuk ve ciddi bir yüzle hafifçe:

— Yasadışı, dedim.

— Peki öyle bir dergide hocalar nasıl yazıyor, diye sordu.

— Yasadışı bir dergide hocalar yazar mı dedim. Bozuldu.

— Ama ciddi bir soru sormuştum değil mi, dedi.

— Sen hiç yasa dışı bir dergi gördün mü diye sordum.

— Hayır dedi.

— Bak, dedim. Yasa dışı dergiler her şeyden önce üçgen şeklinde olur. Tam ortasında bir delik olur. O derginin gerçek yasadışı mı yoksa sahte bir yasa dışı dergi mi olduğunu anlamak içinse, üçgen şeklindeki derginin kenarortaylarını çizersin, ortadaki delik tam kesişim noktalarına geliyorsa, işte o gerçek bir yasa dışı dergidir, gelmiyorsa sahtedir.

Bir ODTÜ'lü tipolojisi çizmek için çok uç bir örnek mi oldu. Bizce değil.

Metin; Grup Ekin'in güzel sesli, severek dinlediğimiz solisti. Dernek Başkanlığı yaptığım geçen yıl, otobüs paraları sorununun çözümü konusunda, anlaşmazlığımız olmuştu. Dev-Genç grubunun tezini savunuyor, otobüs parasını o zamana kadar yatırmayanların, bundan sonra da yatırmamaları gerektiğini söylüyordu. Bizim o yatırmayanlar için (gerçek önerdiğimiz çözümden uzak) önerdiğimiz geçici çözümse taksitle ya da burs yardımıyla ödemenin kolaylaştırılmasıydı. Tam bu sırada rektörlük önünde birikmiş insanlara, Metin şunu söyledi:

— Arkadaşlar, ben param olmadığı için değil, paralı eğitime karşı olduğum için bu parayı ödemek istemiyorum, rektörlüğün vereceği bursu da istemiyorum. Bursu almaktansa gider harcı ve otobüs parasını yatırırım.

Bizce bu sözlerde ODTÜ'lü tipolojisini çiziyor.

Marx, toplumsal dönüşümlerin motor gücü olarak başka bir sınıfı değil de işçi sınıfını gösterdiğinde, bunun nedeni işçi sınıfının tanrının sevgili sınıfı olması değildi. Her şeyden önce varolan yapının değiştirilmesi işçi sınıfı için tek kurtuluştu, yani toplumsal yapının değiştirilmesine ihtiyacı vardı. Aynı durumda olan, ezilen diğer sınıflardan (örneğin köylülerden) ayrıcalıkları ise, daha derli toplu mekanlarda daha fazla zaman geçirerek, örgütlenmeye ve örgütlü hareketliliklere yatkınlıklarıydı. Aynı zamanda kültürel etkileşiminin yoğun olduğu, öğrenmenin hızlı olduğu şehirlerde yaşıyorlardı.

ODTÜ öğrencisinin tipolojisi son on yılda değişti. Bizce ODTÜ'deki örgütlenme, dernekleşme, kitleselleşme, otobüs parası, paralı eğitim, yurt, yemek gibi sorunların temelinde bu tipoloji değişikliği yatıyor.

80 öncesi ODTÜ'ye gelenler, genellikle Anadolu'nun seçkin ve zeki çocukları; genellikle mali durumları pek iyi olmayan ama bir şekilde okumayı başarabilen, kültürleri, sınflarıyla örgütlenmeye ve örgütlü mücadeleye yatkın gençlerdi. Bunların dışında kalan, üst gelir gruplarının çocukları da aynı atmosferde, hızla politikleşiyorlardı. Böylece ODTÜ'de kime rastlasanız, devrimciydi. Çoğunluğun ucuz ve iyi yemeğe sıcak ve huzurlu yurtlara, atılmayacakları derslere, yeterli hoca,kitap, laboratuvar ve dersliğe, parasız eğitime ihtiyacı vardı, bunlar için örgütleniyor, mücadele ediyor ve kazanıyorlardı. Konuşmaları, giyimleri, ilgileri bugünkülerden çok farklıydı. Öğretim üyeleri ve çalışan işçilerde bu politik kültüre uyumluydular.

Bu kültürü silindir gibi ezen 12 Eylül her şeyden önce üniversitelerde, gasp ettiği hakları geri istemeyecek bir gençlik yaratmak istiyordu. Bu, hem alt gelir grularından gelen ve doğallıkla politikleşen öğrencileri apolitikleştirmek hem de üst gelir gruplarından gelen ve doğallıkla politikadışı kalan grupları üniversite öğrencileri içinde çoğunluğa getirmekle gerçekleştirildi. Bu sayede paralı eğitimle yaratılan öğrenci tipi paralı eğitime karşı çıkamıyordu. Birinciler, eğer tüm paralı eğitim, yetersiz yurt, kitap ve yemeğe rağmen üniversiteye gelebiliyorlarsa bile, memleketlerinde bavullarını ellerine alıp babalarının elini öpecekleri zaman duydukları öğüt hep aynı: "Aman oğlum anarşik olaylara karışma" ve sayıları giderek azalan bu kesim, kendi çıkarları için bile politikleşmiyor, aile, polis, jandarma, idare ve ders kıskacından çıkamıyor.

İkinciler, içinden çıkacak Metin gibi iyi niyetli ve politikleşmiş gençlerse, politiklilik durumlarını sınıfsal temelleriyle çelişerek sürdürmekteler ve sayıları yine oldukça az. Bu kesimin birinciler adına parasız eğitimi savunması da ancak "elin el eşeğini arayacağı kadar" oluyor.

Bu nedenle günümüzde, geçmişin nostaljisiyle, bir devrimci gençlik yaratmaya çalışmak gerçekçi değil. İnsanlar mutlaka politikleşeceklerdir. Ama bu, ODTÜ'de, hem yukarıdaki nedenlerden hem de artık 10 yılın verdiği farkla, Türk-İslam sentezi ve yeni sağ ideoloji, solun karşısında etkisinden daha güçlü ve hazır durumda (kitlesi, yayını, entelektüeli, ve militanıyla...) olması nedeniyle çok yavaş gelişecektir.

80 öncesinin öğrenci tipolojisi 84'lere kadar bin küsur kişiyle ve derneğin kuruluş aşamasında var olabildi. Bundan sonra ise üniversiteyi tamamen 12 Eylül'ün kucağında büyümüş gençler doldurmaya başladı. Bu gençler daha ucuz ve daha güzel yemeklerin çıktığı kafeteryayı hiç görmediler. Onlar geldiğinden beri kafeterya pis, kötü ve az yemeklidir. Türkçe, Beden ve Tarih dersleri zorunludur. Abuk sabuk bir Yurtlar Yönetmeliği vardır. Atılma tehlikesiyle okurlar. Sabahları yataklarında sayılmayı doğal bulurlar. Amfilerde, servislerde tıka-basa doluşurlar. Doğru dürüst yemek yiyebilecekleri yerler hep pahalıdır. Onlar hep böyle bir üniversite okudular ve üniversitenin bundan başka türlü olduğu bir dönemi hiç görmediler. Olabileceğini de hiç düşünmediler. Otobüs parasından yakındılar ama ödediler çünkü herkes ödüyordu ve hep ödeniyordu. Aslında bu parayı ödemeyecek durumda da değildiler.

Murat DENİZ

● SİNEMA●SİNEMA●SİNEMA ●

Sizlere, bu sayımızdan başlayarak, sinema tarihinin önemli yönetmenlerini kısaca da olsa tanıtmaya çalışacağız. İlk sayımızı "Sinemanın Dahisi" olarak bilinen S.M.E'ye ayırıyoruz.

Hazırlayan: Ahmet AKTAŞ

SERGEİ MİHAİLOVİÇ EISENSTEIN

"Önsezim yok, zamanında ölemedim. Potemkin Zırhlısı'ndan hemen sonra ölseydim, ne anıt dikerdiniz bana ama! Kendi yaşam öykümü berbat ettim".

"Bizim benimsediğimiz anlamda sanat ürünü (en azından benim çalıştığım tiyatro ve sinema türlerindeki sanat ürünü), her şeyden önce, izleyicinin ruhsallığını belirli bir sınıf yönlendirmesine göre işleyen bir traktördür."

1898 (23 Ocak) Çarlık Rusya'sının Baltık kıyısındaki sömürgesi Letonya'nın Riga kentinde doğar.

1906 Ailesiyle gittiği Paris'te ilk kez sinemayı tanır. Çok etkilenir.

1915-18 Petrograd Üniversitesi Mühendislik Enstitüsünde öğrencidir.

1918 İçsavaş ve mücadele savaşı karşısında üniversitedeki arkadaşlarıyla birlikte, gönüllü olarak kızılorduya katılır.

1919-20 Einsenstein orduda çeşitli tiyatro etkinliklerine katılır.

1919 Sinema devletleştirilir.

1920-24 Birçok tiyatro etkinliğine katılır.

1924 "Grev"i çevirir.

1925 "Potemkin Zırhlısı"nı çevirir.

1927 "Ekim"i Leningrad ve Moskova'da çeker.

1927 Stalin, "Ekim"de yer alan Troçki ile ilgili bölümlerin çıkartılmasını ister.

1929 (19 Ağustos) Sesli sinemayı incelemek üzere yurt dışına gider.

1929 (29 Kasım) Paris'te James Joyce'u ziyaret eder.

1930 Einsenstein Amsterdam, Rotterdam, Amsterdam'da.

1930 (8 Mayıs) ABD'ye hareket eder.

1930 (Mayıs-Haziran) ABD'nin birçok büyük üniversitesinde konferanslar verir.

1930 (14 Aralık) "Yaşasın Meksika"nın çevrilmesine başlanır.

1932(9 Mayıs) Einsenstein Moskova'da.

1933 "Yaşasın Meksika"nın negatiflerinin SSCB'ye getirilememesi üzerine Einsenstein bunalım geçirir, bir sanatoryuma yatar.

1935-36 "Bejin Bataklığı"nı çevirir.

1938 "Aleksandr Nevski"yi çevirir.

1939 "Aleksandr Nevski" için Lenin nişanını alır.

1943-44 "Korkunç İvan"ın 1. bölümünü çevirir.

1945 "Korkunç İvan"ın 2. bölümünü çevirir.

1946 "Korkunç İvan"ın 1. bölümü Stalin büyük ödülünü alır.

1946 (2 Şubat) "Korkunç İvan"ın 2. bölümünün Kremlin'de Stalin'e gösterilmekte olduğunu öğrenen Einsenstein yarım saat sonra bir kalp krizi geçirir.

1946 (4 Eylül) SSCB Komünist Partisi Merkez komitesi "Korkunç İvan"ın 2. bölümünü kınar.

1948 11 Şubat gecesi, bir kalp krizi geçirir. Sabah, kapısının ardında yere uzanmış cesedi bulunur, radyosu halen açıktır.

Kaynak: Film Duyumu (S.M.E.)

ALTKÜLTÜR VE ALTKÜLTÜRLER
—BEATNİK VE HIPPYLER—

Alper AKÇAM

1950'lerden beri Rock müziği yerleşik kurumlara, değerler sistemine, kapitalist sistemin yarattığı çıkarcı ilişkilere karşı tepkisel bir tavır geliştirmiştir. Kapitalizmin gelişimi ve bununla birlikte Rock'ın gelişimi, Rock'ın çıktığı andan beri bu müzikten etkilenmiş olan gençliğin, çok sayıda Komünler oluşturarak alternatif ve aykırı yaşam biçimi geliştirilmelerine sebep olmuştur. Bu komünlerdeki bireylerin toplumsal ve ekonomik konumlarından dolayı süregelen farklılıklar komünleri kendi içsel çelişkilere ve hesaplaşmalara sürüklemiştir, Ama, her ne kadar çelişkiler süregitse de hepsi ortak bir paydada birleşiyordu, *"Kurallarla, çıkar çatışmalarıyla, sömürüyle dolan topluma, sisteme karşı duyulan tepki."*

Burjuva sosyologları, Altkültür'ü toplumsal statü yitirme kaygısı olarak tanımlıyorlardı. Aslında altkültür, burjuvazinin çıkarları doğrultusunda geliştirilen normların ve yaşam biçimlerinin dışında, egemen siyasal düzenin beraberinde getirdiği her türlü kuralları inkar edip, kendi alternatif yaşam biçimlerini oluşturmuş, kendine özgü bir bütünlüğü yeniden tanımlayan toplumsal ilişkiler sistemidir. O halde altkültürü egemen toplumsal sistemden aşağı, geri bir kültür olarak tanımlamak yanlış olur.

1915'lere kadar işçi sınıfı da bir altkültür oluşturmuştur, ve tarihte en bütünlüklü ve kitlesel altkültür, işçi sınıfı alt kültürü olmuştur. Endüstrileşmenin gelişmesi ve işçi sınıfının kitleselleşmesi, batı Avrupa'da hızlı şehirleşmeyle birlikte yarı-açık aile yapılarıyla birlikte, kendi yaşam biçimlerini oluşturmuş işçi mahalleleri başgöstermiştir.

Burada kendilerine özgü giysileri ve eğlenceleriyle burjuva yaşamına alternatif bir tarz ortaya koymuştur. Bu arada Dog işçilerinin bulduğu futbol da bu zamanlara denk gelir. Rus Devrimi ile patlayan sosyalist devrimler, sosyalist işçi sınıfı alt kültürünün de patlamasıydı. Benzer şekilde burjuvazi de feodal toplumda bir altkültür yaratmıştır. 1950'lerde başlayan ve gençlik üzerinde etkiler yaratarak gelişen Rock, 1960'larla birlikte etkisiyle dünya çapında kitlesel bir alt kültür yarattı.

BEATNİKLER

1950'lerin sonlarında, uzakdoğu felsefelerinden etkilenmiş ve mutluluğu "Zen" düşüncesinde arayan gençlerden oluşmuş bir altkültürdür. II. Dünya Savaşı ve sonrasının yıldırıcı etkisinin dışında kalan gençlik, kuşaklarında yapılan BEATNİKLER, ilahi liderleri BEATLES'in yenilmiş, yıkılmış anlamındaki "BEAT"i almışlardır. O sıralarda sovyet uzay aracı "SPUTNİK" uzaya fırlatılmıştır. SPUTNİK'in sonundaki "-NİK" ekinin Amerika'da moda olduğu zamanlarda bu kuşağın öncü temsilcilerine "BEATNİK" denmeye başlanmıştır.

II. Dünya Savaşında en güçlü ülke olarak çıkan hiç kuşkusuz ki ABD'dir. ABD kapitalizmin işlerliğini olanaklı kılan, bir hegemonya oluşturuyordu ve bunu kitleleri apolitikleştirilmesi için kullanıyordu. Ve hür dünyanın düşmanı komünizmdir düşüncesini aşılıyorlardı. İşte bu nesnel şartların getirdiği ve Amerikan toplumunda yaratılan edilgen ve her söyleneni yapan, başkaldırmayan kimliğe tepki olarak ortaya çıkan BEATNİKLER toplumsal muhalefetin çekirdeğini oluşturdular.

BEATNİK'lerin herşeyin belirlendiği, kendi kuşaklarına hiçbir söz hakkının tanınmadığı refah toplumuna tepki, savaşa, soğuk savaşa ve bunlarda ifadesini bulan otoriterleşmiş toplum yapısına karşı oluşan tepkiyle birleşince, herşeyden nefret eden, dünyaya boşveren bir ideoloji ortaya çıktı. Kaba cinselliğe, ruhsal çöküntüye, sarhoşluğa ve esrar içerek kendini kaybetmeye dayanan biryaşam tarzı kendiliğinden oluşmuştu.

BEATNİKLER, San Fransisco'daki lokallerinde toplanıp şiirler okuyan bir edebi topluluk olarak çıkmıştır. Şair Ginsberg Uzakdoğu'ya gidip budizmle tanışınca herşeyden nefret eden bir insan yerine, iyiliklerle dolu biri olarak geri dönmüştür. Bu felsefe de BEATNİKLER'in felsefesinin temelini oluşturmuştur.

HİPPYLER

Bundan 24-25 yıl önce 1965-68 yılları arasında ABD'de kendilerine HIPPY adı verilen, kökleri BEATNİKLER'e dayanan 16-25 yaşlarında iyi veya orta halli ailelerden gelmiş onbinlerce genç vardı. Hiçbir işte çalışmıyorlar, vakitlerini kentlerin büyük parklarında özellikle San Fransisco'nun Haight-Ashbury'sinde geçirirlerdi.

HİPPY komünleri günlerini kendilerine özgü lokallerde, terkedilmiş çiftliklerde, nehir kenarlarında, esrar çekerek, sevişerek geçirirlerdi. "SAVAŞMA, SEVİŞ" sloganı, kirli, rengarenk doğu ve kızılderili motifleriyle süslü ilginç giysiler ve uzun saçlar en poppüler simgeleriydi.

1965-68 yılları arasında altın çağını yaşayan HIPPYLER devlet ve vergisini zamanında ödeyen namuslu vatandaşlar tarafından Amerikan toplumunun çürümesi ve bu toplumun yozlaşmış insanları olarak görülüyorlardı. Amerikan toplumunun temel ilkesi çok çalışıp, çok kazanmak, refaha mutluluğa ulaşmaktı. HİPPYLER, "çalışma-kazanma-refah üçlüsü insanı mutluluğa götürür" görüşündeydiler. Çünkü onlara göre para, kin, rekabet ve nefreti doğuran bir etkendi. Para üzerine kurulmuş bir dünya sevgiden uzak bir dünyaydı.

Budistlerin, kendiliğinden, doğal ve son derece pratik yaşam tarzı HIPPYLER'e bayağı uyuyordu. Budizm, HİPPYLER tarafından esas olarak felsefe ve yaşamı kavrayış olarak ABD'ye ithal edildi. Bir çok HİPPY hac için gittikleri NEPAL ve TİBET'te kaldılar. Budizmdeki "kendi içine, benliğini yenerek gerçeği kavrama, çabası meditasyonla olurdu. HİPPYLER de ise bu uyuşturucu ile gerçekleştirildi. Çünkü uyuşturucu yaşanan dünyadan uzaklaşmak, hayaller dünyasında yaşamak için meditasyondan daha elverişli idi.

Sevginin yüceltilmesinde HİPPYLER'in şiddete duydukları tepkinin büyük rolü var. ABD'de gangaster, korku filmlerinin ve VİETNAM savaşının maddi olduğu o yıllarda HİPPYLER "Savaşma, Seviş..." sloganıyla VİETNAM savaşına bir tepkide bulunuyorlardı. NEW STATE üniversitesindeki öğrencilerin ABD ve savaş aleyhtarı yaptığı gösteriler sonucu üniversiteyi askerler işgal etti. HİPPYLER dipçiklere karşı öpücük, coplara karşı çiçek sundular. SONUÇ: 13 ÖĞRENCİ ÖLDÜ, 2 ÖĞRENCİ İNTİHAR ETTİ.

Bu olayların hemen peşine JOHN BAEZ'in önderliğinde tüm okullarda protesto gösterileri başladı. "Askerliğe HAYIR" kampanyası sürdürüldü. HIPPYLER'in takdir ettikleri tek politikacı olan MAHATMA GANDİ'nin "Pasif Direniş" yöntemiyle bir çok eylemler yapıldı. ABD'nin siyasi yenilgileri bir kenara bırakılırsa yarattığı kamu oyuyla birlikte, Vietnam savaşının sona ermesinde HİPPYLER'in payı büyüktür.

Vietnam savaşının ardından HİPPY kültürü popülerleşti. Hiçbir felsefesini kabullenmeyip sadece saç uzatıp, motifli giysiler giyen insanlar türedi. San Fransisco'nun lüx mağazalarında HİPPY kıyafetleri satılmaya başladı. Paşa paşa okuluna giden, televizyon seyreden gençler bir kaç dolar karşılığı HİPPY oldu. HİPPY kültürünün popülerleşmesiyle, ABD'de uyuşturucu kullanımı üst boyutlara ulaştı. Talep artınca fiyatlar da arttı ve HİPPYLER'in uyuşturucu bulmak için paraya olan ihtiyaçları arttı. Böylece HİPPLER uyuşturucu bulmak için Amerikan mafyasıyla ilişkiye girdi. Sonucunda kavgalar, çatışmalar ve ŞİDDET doğdu. Artık Hippy kültürü iyice yozlaşmıştı. Bardağı taşıran son damla bir gencin esrar partisinde öldürülmüş olarak bulunması oldu.

Gerçek HİPPY'ler bu batağı gördüler ve 6 Ekim 1967'de Hippylik intihar etti. Şafak sökerken San Fransisco'nun BUENA VİSTA Partının tepesine yüründü, eller göğe açılıp "OMMMM"la evrenin yaradılışı selamlandı ve rengarenk kızılderili kemerleri saçlardan kesilmiş kahküller, birkaç İnci, bir kutu LSD bir tabutun içine konularak yakıldı.

Bembeyaz çarşafa sarılmış bir Hippy: "Bir zaman vardı, o zaman bir insan inciler takındı ve bir Hippy oldu. Bugün incileri çıkarıyor ve insan oluyor. Özgür bir insan" diye Hippyler'in son sözlerini söyledi.

Şehirin bütün caddelerinde:

"Özgürsün, özgürüz. Yeniden yaratılma, sadece kendi gövdelenmiş ruha inan. Yaratıcı ol, yaratılan değil" yazılı bildiriler dağıtıldı ve bu bildirilerle Hippyler'in yaşamlarına son verdiği açıklandı.

Hippylik müziğiyle, giyimiyle, ilişkileriyle, yaşam tarzıyla tam bir altkültürdü. Toplumda egemen olmayan, toplumun bir kesimini kavrayan ve böyle bir çevrede üretilen kültür.

Bir sonraki sayı YİPPYLER...

MENDİLİMDE KAN SESLERİ

Her yere yetişilir
Hiçbir şeye geç kalınmaz ama
Çocuğum beni bağışla
Ahmet Abi sen de bağışla.

Boynu büyük duruyorsam eğer
İçimden böyle geldiği için değil
Ama hiç değil
Ah güzel ahmet Abim benim
İnsan yaşadığı yere benzer
O yerin suyuna, o yerin toprağına benzer
Suyunda yüzen balığa
Toprağını iten çiçeğe
Dağlarının, tepelerinin dumanlı eğimine
Konyanın beyaz
Antebin kırmızı düzlüğüne benzer
Göğüne benzer ki gözyaşları mavidir
Denizine benzer ki dalgalıdır bakışları
Evlerine, sokaklarına, köşebaşlarına
Öylesine benzer ki
Ve avlularına
(Bir kuyu halkasıyla sıkıştırılmıştır kalbi)
Ve sözlerine
(Yani bir cep aynası alım-satımına belki)
Ve bir gün birinin bir adres sormasına benzer
Sorarken sorarken üzünçlü bir ev görüntüsüne
Camcının camkesmesine, dülgerin rende tutmasına
Öyle bir cigara yakımına, birinin gazoz açmasına
Minibüslerine, gecekondularına
Hasretine, yalanına benzer
Anısı ıssızlıktır
Acısı bilincidir
Bıçağı gözyaşlarıdır kurumakta olan
Gülemiyorsun ya, gülmek
Bir halk gülüyorsa gülmektir.
Ne kadar benziyoruz Türkiye'ye Ahmet Abi.
Bir güzel kadeh tutuşun vardı eskiden
Dirseğin iskemleye dayalı
—Bir vakitler gökyüzüne dayalı, derdim ben—
Cigara paketinde yazılar resimler
Resimler: cezaevleri
Resimler: özlem
Resimler: eskidenberi
Ve bir kaşın yukarı kalkık
Sevmen acele
Dostluğun çabuk
Bakıyorum da şimdi
O kadeh bir küfür gibi duruyor elinde
Ve zaman dediğimiz nedir ki Ahmet Abi
Biz eskiden seninle
İstasyonalrı dolaşırdık bir bir
O zamanlar Malatya kokardı istasyonlar
Nazilli kokardı
Ve yağmurdan ıslandıkça Edirne postası
Kıl gibi ince İstanbul yağmurunun altında
Esmer bir kadın sevmiş gibi olurdun sen
Kadının ütülü patiskalardan bir teni
Upuzun boynu
Kirpikleri
Ve sana Ahmet Abi
Uzaktan uzaktan domates peynir keserdi sanki
Sofranı kurardı
Elini bir suya koyar gibi kalbinden akana koyardı
Cezaevlerine düşsen cigaranı getirirdi
Çocuklar doğururdu
Ve o çocukların dünyayı düzeltecek ellerini işlerdi bir dantel gibi
O çocuklar büyüyecek
O çocuklar büyüyecek
O çocuklar...
Bilmezlikten gelme Ahmet Abi
Umudu dürt
Umutsuzluğu yatıştır
Diyeceğim şu ki
Yok olan birşeylere de benzerdi o zaman trenler
Oysa o kadar kullanışlı ki şimdi
Hayalsiz yaşıyoruz nerdeyse
Çocuklar, kadınlar, erkekler
Trenler tıklım tıklım
Trenler cepheye giden trenler gibi
İşçiler
Almanya yolcusu işçiler
Kadınlar
kimi yolcu, kimi gurbet bekçisi
Ellerinde bavullar, fileler,
Kolonyalar, su şişeleri, paketler
Onlar ki, hepsi
Bir tutsak ağaç gibi yanlış yerlere büyüyenler
Ah güzel Ahmet Abim benim
Gördün mü bak
Dağılmış pazar yerlerine benziyor şimdi istasyonlar
Ve dağılmış pazar yerlerine memleket
Gelmiyor içimizden hüzünlenmek bile
Gelse de
Öyle sürekli değil
Bir caz müziği gibi gelip geçiyor hüzün
O kadar çabuk
O kadar kısa
İşte o kadar.

Ahmet Abi, güzelim, bir mendil niye kanar
Diş değil, tırnak değil, bir mendil niye kanar
Mendilimde kan sesleri.

Edip CANSEVER

BİZDEN...

● Devrimci Gençlik Dergisinin birinci sayısında ODTÜ-ÖD'ün üçüncü olağan genel kuruluyla ilgili çıkan haberde grubumuz Demokratik Katılım-TBKP yandaşlarının grubu olarak tanıtılmıştır. Hiçbir ciddi dayanağı olmayan, böylesi düzeysiz ve şekilci benzetme dergiyi çıkaranların yüklendiklerini düşündükleri DEV-GENÇ misyonuyla ilgilerinin ne derece olduğunu göstermektedir.

● Geçtiğimiz ayların önemli olaylarından biri de Dr. Tayfun GÖNÜL'ün zorunlu askerliğe karşı açtığı kampanyaydı. Buna karşılık DGM "insanları askerlikten soğuttuğu" gerekçesiyle hakkında soruşturma açtı.

Duvarların yıkıldığı dünyamızda ordulara neden gerek duyulduğunu anlamamakla birlikte, eğer mutlaka bir ordu gerekiyorsa bu niçin küçük ve profesyonel bir ordu değil diyor ve Dr. Tayfun Gönül'e kolaylıklar diliyoruz.

● Okulumuz "Fast Food" alanında, GÜDAŞ ve özel bir şirketin ortaklığı ile yeni bir işletmeye daha kavuştu(!) Kafeteryanın yanındaki ve hepimizin "Sosyete" olarak bildiği salonda açılan TİLYA BURGER kâr ortaklığı üzerine kurulmuş, bu ortaklıktan kârın % 35'ini GÜDAŞ % 65'ini de özel bir şirket almıştır. Açılan ihale sonucu tüm yatırım giderlerini de üstlenen şirket yetkilileri öğrencilerin sabah 09.00'da gelip 17.00'ye kadar oturmalarına çok şaşırdıklarını söylemişlerdir.

● "CC'ler belimizi büküyor". Bu sözü her repeat yapan arkadaşımızdan duymak mümkün. Geçen seneye kadar sınıf geçme notu CC olurken, eğitim düzeyinde hangi değişikliklerin bu notu CB'ye yükselttiğini merak etmekteyiz. Yönetmelik böylesi köklü değişimlere uğrarken, hiçbir öğrenciden fikir alınmaması bizler için ayrı bir hayret ünlemi oluşturuyor.

● **"Muammer Hoca vuruldu..."**

Hepimizi can evinden vuran bu haberi 1 Şubat 1990 tarihli gazetelerde okurken, insan hakları ve hukuk devleti mücadelesine inanmış bir insanın, haince vurulmasına lanetler yağdırdık.

● "Sorumsuz işletmecilerin elindeki maden ocakları insan canına doymuyor." Polonyalıların köpeklerini bile sokmadıkları madenlerimize yetkililer karın tokluğuna(!) işçilerimizi bile bile ölüme göndermişlerdir.

● Okulumuzda oylamaya açılan "Ulaşım Parası" konulu referandum sonuçlandı. 2973 HAYIR, 60 EVET; 200 GEÇERSİZ (numara yazılmadığı için). Sonuçlardan da görüldüğü gibi HAYIR OYLARI % 21.75'lik çoğunluğa sahip olmadığı için öğrenciler, paraları ödemek zorunda kalmışlardır.

Hazırlayan:
Levent HACIYUSUFOĞLU

ANAP EVRİMİ

— Kurulduğu yıl, anaerkil aile yapısına sahip olan Özal ailesi partiye ANAVATAN adını koydular.

Ve,

— Kâr eden KİT'leri özelleştirerek ANASATAN

— "Yengemin şeyi olsaydı amcam olurdu" söylemiyle ANAÇATAN

— Son seçimlerde 21.75 oy alarak ANABATAN

— Adlarını bile öğrenemediğimiz bakanlarından dolayı ANAYATAN

— Aile çevresi ve dostlarına kattıkları yeni zenginlikler sayesinde ANAKATAN partisi haline geldiler.

YÖK SÖZLÜĞÜ

Bilim: YOK
Bilim Adamı: SÖK
Doğramacı: TOK
Eğitim-Öğretim: BOK
Har(a)ç: ÇOK
12 Eylül: KÖK
Öğrenci: DÖK
ÖYS: ŞOK
Sınav: SOK
Yurt: ÇÖK

DUYURU

Belediyenin o gün 13 eşeği vurmasına en büyük tepki TBMM 'den gelmiştir, duyururuz.

● Herşeyi teşvik ve kur sistemi içerisinde algılamaya başlayan ANAP hükümeti şimdi de tecavüzü bu sisteme bağladı. Fahişeye yapılan tecavüz suçu 1/3 oranında hafifletiliyor.

Bunlar bu halkı, kurlara ve teşviklere bu kadar alıştırırken, gün gelip de o koltuklardan söküldüklerinde, "ANAP'lıya Tecavüz Teşviki" yasasını nasıl engelleyeceklerini hiç düşünmüyorlar galiba?

● 4 yıldır, alternatifsiz olarak, ODTÜ'de at koşturan Best Burger ereğine ulaşmış ancak, Tilya açıldıktan sonra sinek avlar duruma düşmüşlerdir. Kendilerine, rekabet edecekmisiniz diye sorulunca yetkililer, bizim için bu kadarı yeter anlamına gelecek yanıtlar vermişlerdir. Böylece Best Burger Yap İşlet Devret modeli yerine Yap-İşlet-S... tir et modeli ile kurulan ilk işletme olmuştur.

KULAK MİSAFİRİ

— Şu ulaşım da başımıza dert oldu yahu. Ne yapsak yaranamıyoruz.

— Öyle demeyin efendim. O kadar para verdik heriflere, ne yani canımızı mı istiyorlarmış?

— Saçmalamayın Rıfkı bey, ben şirketlerden değil, öğrencilerden sözediyorum. EGO otobüslerini beğenmemişler.

— Ama efendim onlar da abartıyorlar. Ne yani İETT'ye versek daha mı iyi olurdu sanki. Boğaziçi trafiği malum. Valla 10 saatte Tunus caddesine varamazlar.

— Ya Rıfkı ne biçim şeyler söylüyorsun allasen. Bırak şimdi İETT'yi EGO'yu falanda ısmarladığımız eşekler gelmiş mi sen ondan haber ver.

— Evet efendim eşekler getirilmiş. Ancak hayvanlar boyunlarına "ODTÜ-Tunus-ODTÜ-Sıhhiye" levhalarını astırmıyorlarmış. Biz de boyunları yerine kulaklarına taktık. Bir kulakta ODTÜ bir kulakta TUNUS küpeleri şimdiden moda oldu. Bütün kızlar ayaklı servis gibi kulaklarında küpeler dolaşıyorlar.

— Güzeeel. Eşeklere reklam vermek isteyen şirketlerden teklifler geldi mi?

— Evet efendim. Yine en iyi teklifi BEST grubu yapmış. Verdikleri reklam yanında, bir de eşeklerin beslenmesini de üstlenmek istiyorlar. Eşek doyurmak bizim işimiz diyorlar.

— Pekiii boyama işleri nasıl gidiyor? Biliyorsun eşeklerin geceleri trafiğe çıkabilmeleri için beyaza boyanmaları gerekiyor.

— Efendim biliyorsunuz eşekler, katırlar kadar olmasa da biraz inatçı hayvanlar. Boyanmak istemeyen birhayvan boyacının çırağını bir çifte darbesiyle boya kuyusuna düşürdü. Çocuk şimdi ODTÜ-Tunus servisini yapıyormuş. Dönünce hemen hastaneye kaldıracağız. Öğrenciler ise her yürüyen beyaz şeyi servis sanıp biniyorlar. O gün Kimya labından çıkan öğrencilerle onlara binmek isteyenler arasında meydan kavgası çıktı. Eşeklerin araya girmesiyle büyük bir olay önlerdi.

— Peki güvenlik güçleri orda yoklar mıydı?

— Hayır efendim, onlar o sırada öğrenci derneğinin düzenlediği müzik dinletisini dağıtıyorlardı.

— Aferin onlara. Öğrenci derneğine göz açtırmasınlar.

— Tabii efendim. Zaten onlarda göz açtırmamak için hep çocukların gözlerine gözlerine vuruyorlar.

ODTÜ ÇEKİRDEĞİ

DGM'de bir soruşturma günü:
S. Polis— ... Pekala, Mühittin ev adresin?
Muhittin— Sümbül Sk. 15, Tuzluçayır'da oturu...
S. Polis— S... tir lan. Sen oradan taşınalı bir ay oluyor.

★★★

Aynı gün:
Sinan— DGM yeni yapılan adliye binasına taşınacak mı?
Polis—??!!
Toro— Elbette taşınmayacak. Çünkü DGM'nin adaletle bir ilgisi yok.

★★★

Geçen dönem ODTÜ-Öğrenci Derneği'nin düzenlemek istediği, "GENÇLİK VE DEMOKRASİ" adlı panel rektörlük ve valiliğin çifte itirazları sayesinde yapılamadı.
Gerekçeleri:
Valilik— "Gençlik ve Demokrasi", öğrenci derneğinin ilgi alanına girmez.
Rektörlük— "ANAP"tan konuşmacı olmadığı için panel antidemokratiktir. İzin veremeyiz."

★★★

İngilizce dersinde, kapı heyecanlı heyecanlı çalınır.
Hoca— Girin!
Öğrenci— Hocam, bir duyuru yapmak istiyordum.
Hoca— Tabii. Buyurun.
Öğrenci— Tüm faşist, gerici baskıları kına...
Hoca— Yavrucuğum, şunu boş zamanlarınızda yapsanız olmaz mı?

★★★

Bugün çok hasta ve yorgunum. Kendimi KATILIMCI gibi hissediyorum.

★★★

Alper— Türkiye'ye Yeşil milletvekili gelmiş
Toro— Yaa. Marslı mıymış?

★★★

"Biz susmayan, konuşmayan gençlik istemiyoruz"
ODTÜ-OD Genel Kurulundan bir konuşma

★★★

— Kahrolsun faşistler, işkenceciler ve uyuyanlar!!
— *Ve uyanık geçinenler.*
İnşaat bölümü tuvaletinden

★★★

I can bear only woman's voice now.
İnşaattan bir hoca

★★★

Bu seneki sonbahar-kış sloganları kreasyonundan:
— "Jandarmaya yardım et. Kendini döv."
— "Seyretme, müdahale et".
— "Ödediğiniz her kuruş har(a)ç, jandarma, polis ve cop olarak size geri dönecektir."
— "Dikkat, Jandarma!! Üst arar, coplar, okulu bekler. Taklitlerinden sakınınız".
— "Onlar istiyorlar. Biz vermeyelim."
— "Referanduma katıl. Hayır de."

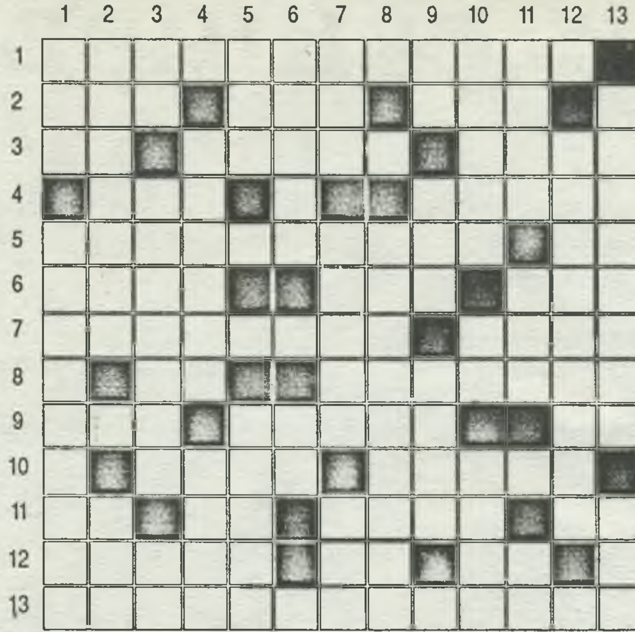
★★★

27.2.1990 tarihinde, ulaşım sorunuyla ilgili, ODTÜ-ÖD'ün düzenlediği forumda ilginç bir tartışmaya tanık olduk:

Öğrenci— (Jandarma subayına): Niye fotoğrafımızı çekiyorsunuz?

Subay— Evladım, sen yaptığın işe inanmıyor musun? Neden gocunuyorsun?

★★★

SOLDAN SAĞA:
1. "Parası olmayan okumasın" mantığının politikadaki karşılığı, 2. Yapma etme Ankara'da bir sinema merkezi... Eksiksiz... 3. L..yumun simgesi... Birlikte iş yapan... Derince kap... 4. Deriden veya hasırdan yapılan sofra örtüsü... 1913'de Cezayir'de doğan 1960'da Yonne'de bir kaza sonucu ölen Fransız şairi. İkinci dünya savaşında "Combat" direniş grubunda, savaştan sonra da "Cambat" gazetesinde çalıştı. Başlıca eserleri Tersi ve Yüzü, Düğünler, Bir Alman Dosta Mektuplar, Başkaldıran İnsan, Sürgün ve Krallık sayılabilir... 5. Yunanlı yazar Tabiat Olayları ve Sırlar adlı eseri günümüze kadar geldi. Eski Yunanda maddeci görüşlere sahip çıktığı için öldürüldü... Bir çeşit tahıl ölçeği... 6. Bekar, evlenmemiş erkek... Yenilgiyi kabul etmek... Karınca (eski dil). 7. İkinci başkan, vekil... Kültür (eski dil). 8. İpe serilir... Başarılı destan filmlerinden, küçük ç... karakter incelemelerine kadar çok çeşitli yapıtlar vermiş, Kıyamet, Konuşma, Siyam Bangı gibi filmleriyle ünlü ABD'li yönetmen. 9. Halk müziğinde bir çalgı... İş birimi... öğütülmüş tahıl. 10. Atmosferdeki delik tabaka... Endonezya'da Sumatra adasının kuzey kısmında bir bölge... 11. Akıl... İlkel bir silah... Bir masal şehri veya dünya cenneti, Zatülimod... Bir nota... 12. Tanınmamak için kullanılan yapma yüz... Tellür elementinin simgesi... En kısa zaman süresi... 13. 1934'de Michoacon'da doğan ve takma adı RİUS olan Meksikalı yazar ve çizer. 1959 yılında ülkesinin en iyi çizeri seçilmiştir.

YUKARIDAN AŞAĞIYA:
1. Kimyasal enerjiyi elektrik enerjisine çeviren aygıt... 1711-1776 yıllarında yaşamış İskoçyalı filozof ve tarihçi, ona göre ne maddi ne manevi anlamda töz vardır, Kant'ı büyük ölçüde etkilemiştir, Adam Smith onun görüşlerinden yararlanmıştır. Agnostik düşünceyi ortaya atmıştır. 2. Kaslarda bir kuvvet azalması olmadığı halde, bazı hareketlerin yapılamaması, bu durum Parkinson hastalığının önemli bir belirtisidir... Yüz kat, yüz çeşit, yüz türlü. 3. Eski Mısır'da güneş tanrısı... Venezuella ile Guyana arasında sınır teşkil eden bir çay... Ma (yeni dil). 4. Otoyol... Büyük balıkları tutmakta kullanılan, küçük balık biçiminde ucu iğneli olta. 5. Bir çoğul eki... Kağıt oyunlarında oyuncunun istediği değeri alabilen kağıt. 6. Anadolu'da evlerde halı, kilim dokuma tezgahı... Bir sayı. 7. Bağırsaklar... Kanıt... İnşaat Mühendislerini içinde toplayan kuruluş. 8. Uganda'da, Kyoga gölü bölgesinde yaşayan yarı göçebe çoban kabilesi. 9. Bir hayvan... Cosinüs... Mendil biçiminde bez ya da kağıt... 10. Değiş tokuş... Beygir gücü (ing.) ... Gerçekleştirilmesi zamana bağlı istek. 11. Namaz kıldırır... Çin deyince akla o gelir. 12. Marmara denizine dökülen en büyük akarsu... Su ile ilgili olan (eski dil). 13. Nikaragua'daki mücadeleye ismini veren, 1928-33 yılları arasında emperyalizme ve diktatör Somoza'ya karşı amansız bir savaş vermiş, ünlü Nikaragua'lı lider.

Haz.: Ahmet Kızılkaya

DEMOKRATİK KATILIM

ÖYKÜ YARIŞMASI

ÜRÜNLERİNİZİ EN SON 1 NİSAN 1990 GÜNÜNE KADAR
"ÖRNEK MAHALLESİ
İMAR-2 YAPI KOOPERATİFİ 5/2
TELSİZLER/ANKARA"
ADRESİNE BEKLİYORUZ...

BİRİNCİYE 50.000 TL'LİK
KİTAP ALMA HAKKI

ARKADAŞLAR!..

- ÖYKÜ
- ŞİİR
- DENEME
- MAKALE
- KARİKATÜR

VE
HER TÜRLÜ ÜRÜNLERİNİZİ
BEKLİYORUZ...

DEMOKRATİK

KATILIM